

Эшларнинг
ИЖТИМОЙ-СИЁСИЙ
РАСАТЧИ

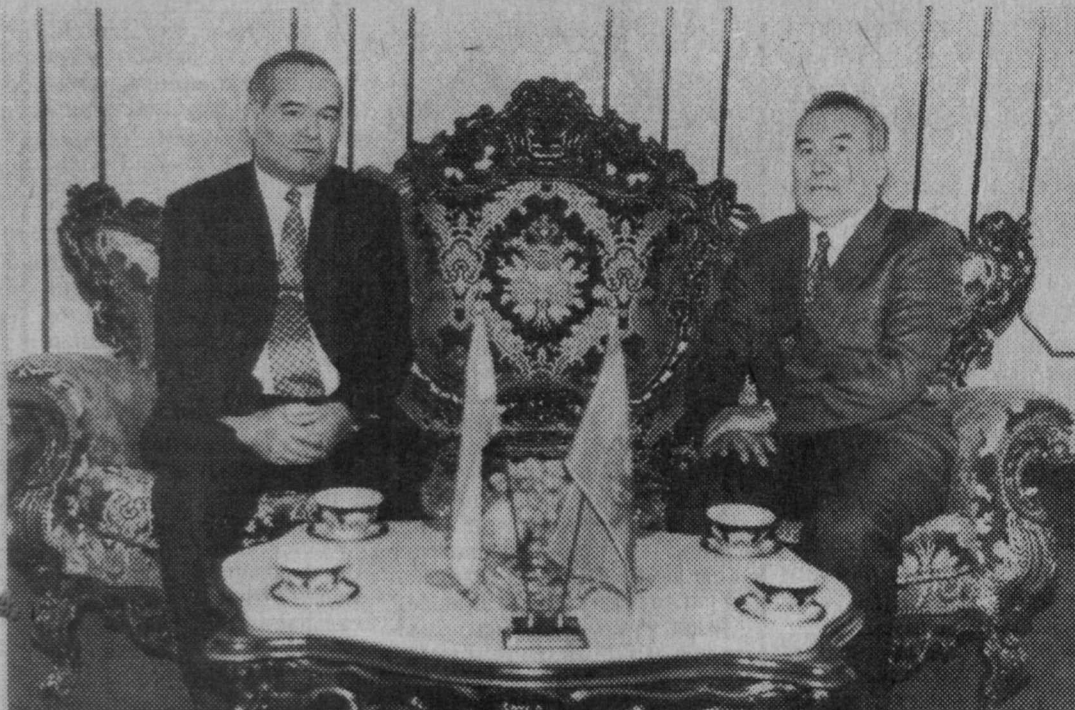
ТУРКИСТОН

1995 йил 20 сентябрь. Чоршанба. № 36 (14288)

ترکستان

TURKISTAN

Сотувда эркин нархда

ҚАРДОШЛИК ҚАНОТ БЕРГАН ҲАМКОРЛИК

19 сентябрь куни Қозоғистон Республикаси
Президенти Нурсултон Назарбаев амалий таш-
риф билан Тошкентга келди.

Қозоғистон ва Ўзбекистон Республикалари давлат байроқлари билан безатилган пойтахт аэропортида юксак мартабали меҳмонга Мамлакатимиз Президентини Ислам Каримов пеш-
воз чиқди.

Ўзбекистон билан Қозоғистон халқлари ўртасидаги дўст-
лик, маданий-маънавий бирлик-
нинг тобора мустаҳкамланиб бо-
раётгани бутун ҳар икки мамла-
катта бозор иқтисодиёти муно-
сабатларида ушш жараёнда ай-
рим муаммоларни биргалик-
да ҳал этиш, ишлаб чиқариш-
нинг турли соҳаларидаги ҳам-
корликни янада раивлаштириш
иқтисодий беришда. Зеро, қадим-
дан бир даражада сув ичиб
келган икки халқнинг бир-
бирига қай даражада суяниб кел-
ганини изохлаш ортиқча.

Ислам Каримов билан Нурсултон Назарбаев ўртасида бўлиб ўтган суҳбат давомида икки республика ўртасидаги иқтисодий интеграцияни кучайтириш, Нукусда давом этаятган Орол денгизини ҳавасидаги мамлакатларнинг барқарор ривожлани-

мамлакат ўртасидаги иқтисодий, маданий ва бошқа соҳалардаги алоқаларга алоҳида тўхталдилар. Ислам Каримов мамлакатларимиз ўртасидаги иқтисодий интеграция жараёни ишлаб чиқаришнинг турли соҳаларини қамраб олаётгани, жумладан, республикалар ўртасида узаро қиммий молия-саноат гуруҳи ва бошқа шу каби тузилмалар ташкил этила бошлангани кел-
гусидати самарали ҳамкорлик гарови бўлишини таъкидлади.

Нурсултон Назарбаев брифингда Ўзбекистонда амалга оширилаётган иқтисодий ислохотлар жараёни ҳақида гапириб, айниқса ер ислохоти бора-
сида мамлакат раҳбарияти юр-
тидаги саноат ишлари бўлиши-
ни айтиш. Шунингдек, Қозоғистон раҳбари Ўзбекистон ҳу-
куматидаги жўнатилган қар-
иш қуралиши соҳасидаги та-
рибасини ҳам «ўрнат олишга
арзигulik» деб баҳолади.

Шу куни Қозоғистон Президенти Н. Назарбаев Президент И. Каримов ҳамроҳида Тош-
кент авиация ишлаб чиқариш
бирлашмасига тафтиш бўюри-
ли, пойтахтдаги айрым спорт ин-
шоотларини бориб кўрди.

(УзА).

ШУ СОҒА
ХАБАР

БЕТАКРОР НАМУНАЛАР

Самарқанд давлат бир-
лашган тарихий-мемориал-
лик ва бадиий музей-қуриқ-
хонаси жамоаси қадимий
ва ноқир қўлэмалар, ҳу-
сузан, ислом дини билан
боғлиқ адабий-тарихий
асарлар қўргазмасини оч-
ди. Қўргазмага, шунингдек,
Урта Осиё хаттотлик
санъатининг Х-ХI асрлар-
га доир бетакрор намуна-
лари ҳам қўйилди.

САҲОВАТПЕША ФУҚАРОЛАР

Ҳар йили сентябрь ойи-
нинг туртинчи ҳафтаси
пайшанба ва жумасида
мамлакатимизда Баҳовуд-
дин Нақшбанд зирати
қурилиши бўлиб ўтади. Шу
муносабат билан Бухо-
рада қўшна талбирлар
амалга оширилмоқда.
Жумладан, вилот телеради-
окомпанияси уч
соатлик телерадиомар-
афон ўтказди. Унда ишти-
рок этган талбирдорлар,
ташқилот ва корхоналар
раҳбарлари, саҳоватпеша
фўқаролар 1,2 миллион
сумдан ортиқ маблағ
хайрия қилди. Бу маблағ
зиратхона янада таъмир-
лаш ва ободонлаштириш-
га сарфланади.

ДАСТЛАБКИ ТОМОША

Оғаҳий номидаги Хо-
разм вилот мусикали дра-
ма ва комедия театрида Ўз-
бекистон халқ шоири Эркин
Вохидовнинг «Иккинчи
тумор» асарининг дастлаб-
ки томошаси бўлди. Республикада
хизмат кўрсатган артист Махкам
Муҳамедов саҳнага қўйган бу
асарда давр талабларидан
иқроқ ноқир раҳбар қиё-
фаси қўйиб берилган.

Қуриқда вилот ҳокими
М. Жуманиев қатнашди.

УЛУҒБЕК ПОРТРЕТИ ТОПШИРИЛДИ

Куни кеча республика жамоат-
чилиги 75 йиллигини кенг ни-
шонлаган Тошкент Давлат уни-
верситетида буюк ашхола Мирзо
Улуғбек номи берилиши барча-
нинг қўнғилидаги иш бўлди. Зеро,
бу хайрли иш дорилфунун-
нинг ҳар бир олимни, ўқитувчи-
си, илмий толибидида беназир
бобомига муносиб бўлиш, мустақил
ватанимизни буюк давлат
атаганиришдек муқаддас
жабҳада туқ муқаддас сифати-
да сидқилдан меҳнат қилиш
тўғрисида унғотилди.

Шунини қувончлики, қўтлуг
туй тантана қилинаётган кун-
ларда университет жамоасига
Президенти Ислам Каримов-
нинг совғаси — Шарқнинг буюк
олими ва мутафаккири Мирзо
Улуғбек портрети топширилди.

Мирзо Улуғбек сиймоси. Долғали замон зарбаларидан за-
да, айни вақтда илму урфон зиёсидан чароган қалб теран нигоҳларда
шундоқ бўлиб турди. У ашхосларни юлдузлар сеҳридан, олам
синаоатларидан воқиф бўлишга — билим уммонидан дуру ҳақлар
терпшга даъват этган эди.

Юртбошимизнинг таълиқ рассом Аҳмад Ифромжонов мўка-
ламга мансуб маъмур нафис санъат асарини илм доргоҳи аҳлига
ҳадя этишдан ана шундай раъсий маънолар топди.

Аҳмад ХУҲА.
(УзА).

Биринчи саҳифага мактуб

ҚИММАТ БЎЛСА ҲАМ ПУЛИГА ЯРАША БЎЛСИН!

Ҳурматли «Туркистон»
жамоаси!

Уч ярим ойлик ихтиё-
сиз танаффусдан сўнг, ни-
хоят 13 сентябрда яна
дилдор қўришганимиздан
Аллоҳқа шукроналар айтиб,
шу уч ой ичиде юрагимда
йигилиб қолган айрим гина-
ларимни холисона ниъатлар
ила баён этмоққа қарор қил-
дим. Агар оғир ботадиған
уринлари бўлса, олинган
узр сурайман. Илло, бу ме-
нинг сизларга, сизлар чиқар-
ётган нашрга эҳтиромим
луфайли айтилган сулар,
деб қабул қилаёйсиз.

Чўзиб ўтирмай очигини
айта қоламан. Мен сизлар-
нинг ун йил нари-берисиде

биз ўқувчиларга тақдим қи-
либ келатган турли мавзула-
ги мақолаларининг баъзан
тулиб-тошиб (савиясига қар-
аб), баъзан бир куз югурти-
риб (яна савияга қараб) ўқи-
б келаман. Айниқса, ўзбек ти-
лига давлат мақоми берили-
ши учун, мустақиллик учун
ва қадриятларимизни тиклаш
учун даъват этувчи чиқишла-
рининг, қолaversа, буюк со-
ҳибқирон Амир Темур юрган
йўллар бўйлаб экспедицияга
юрак ютиб, биринчилардан
булиб майлонга отилиб чиқ-
қанларинингизни жула қалр-
лайман.

Бутун ушандай мақолалар
чоп этилган газетанинг тах-
ламини варақлаб, беихтиёр ҳа-

лимга бир гап келди: «Тур-
кистон» уз мавқеини бериб
қўймаётганими? Илгариги шух-
ратдан боши айланиб, бир
жойда депсизиб қолмадимми?
Мени яна бир нарсга ҳайрон
қолдиради. Нега лоақал му-
тарийлар ҳаяжонданиб
ўқийдиган, баъзан эса кенг о-
ма уртасида муҳокамага сабаб
бўладиган сул очерклар, ақ-
лоқий мавзули мақолалар қу-
ринмай келти?

Уч ярим ойлик танаффус
сабаби қурсатилган ушга «Қа-
торда норинг бўлса...» сарлав-
хали чиқишларинингизда молия-
вий қийинчилик ҳақида гапи-
риб, буна пулига апрель ойи
урталарида тутаганлигини эс-
латибсизлар. Аслида бунинг

учун ҳам, хафа бўлмадилар,
узларингиз айбдорсизлар. Ав-
валамбор буна пулини бел-
гилатганда, эртанги кунни
ҳам уйлаб иш тутиш, шунга
қараб буна пули белгилан-
ларинингиз лозим эди. Қолaversа,
бошқа газеталарда озми-
кунми пул келтирилатган эълон
ва рекламаларга урин бермас-
лигингиз ҳам шунгайтача биз-
ни ажаблантириб келарди. Ахир
даврининг езилган ва езил-
маган қонунларида бўйсунмай
яшаб буларканми?!

Биз, муштарийларнинг ни-
ятимиз бунга — газета энди
тухтаб қолмасин. Бизга еткази-
иб берилиши керак бўлган,
аммо барчамизга маълум са-
баблар билан етказиб берил-

маган газета сонлари учун
биз розимиз. Фақат битта
шартимиз бор. Бундан бун-
ги газета сонлари биз муш-
тарийлар маъза қилиб
ўқийдиган бўлиб чиқсин.

Яна бир гап. Кейинги йил
буна пулини белгилатганда,
ларзоннинг шурваси
тағмас, деган мақолага рия
қилиб иш тутишлар. Газета
қиммат бўлса ҳам пулига
яраша бўлсин. Муштарий-
ларга газетани нарсга ўраш
учун эмас, ўқи маънавий
озуқа олиш учун сотиб
олишларини, шунинг учун
буна бўлишларини унут-
манг. Шундагина, узларнинг
эйтишларингиз, қарор ҳурмат
ва биригиллигини асусолмайди.

Холида РАСУЛОВА,
уй бекаси.

ТУРКИСТОН — УМУМИЙ УЙИМИЗ

МАРКАЗИЙ ОСИЁДА ХАВФСИЗЛИК ВА ҲАМКОРЛИК МАСАЛАЛАРИ
БЎЙИЧА ТОШКЕНТ КЕНГАШ-СЕМИНАРИ ИШТИРОКЧИЛАРИНИНГ

БАЁНОТИ

Марказий Осиё давлатлари ва 15-16 сентябрда Тошкентда тўпланган хавфсизлик ва ҳамкорлик масалалари бўйича кенгаш-семинарнинг бошқа иштирокчилари, БМТ таъминоти ва мақсадларига ўзларининг содиқлигини тасдиқлаган, ҳамда Марказий Осиёда тинчлик, хавфсизлик ва ҳамкорликнинг мустаҳкамланишига қўмақлашишда қатъиятини изҳор қилган ҳолда,

минтакавий ва умумжаҳон хавфсизлигининг яхлитлигини эътироф этган ҳолда,
Марказий Осиё давлатларининг ҳудудий бутунлигини эътироф этиш лозимлигидан келиб чиқиб,
Марказий Осиё халқларининг иқтисодий ва ижтимоий тараққиётини ҳамда уларнинг асосий ҳуқуқла-
рини таъминлаш зарурлигини таъкидлаган ҳолда,

БАЁНОТ БЕРАДИЛАР:

Марказий Осиё давлатлари минтакада вужудга келаятган вазият учун ўзларининг масъу-
лиятини тўла хис қилиб, минта-
кавий хавфсизлик, барқарорлик
ва ҳамкорлиқни таъминлаш жа-
ҳон ҳамжамиятининг муттасил
ривожланишига ўзларининг кол-
лектив равишда қўшадиган му-
ҳим ҳиссаси эканидан келиб чи-
қиб ҳаракат қиладилар. БМТ ва
ЕХТнинг асосий таъминоти, жу-
младан, суверенитет, ҳудудий
яхлитлиқни таъминлаш, муноза-
раларни тинч йўл билан ҳал этиш
ва бир-бирининг ички ишларига
аралашмаслик — бу мақсадлар-
ни амалга оширишга асос бў-
либ хизмат қилади.

Бой иқтимоий-сиёсий, этник
ва маданий ранг-баранглиги бил-
ан ажралиб турган Марказий
Осиё минтақаси хавфсизлик,
барқарорлик ва изчил тараққиёт
минтақаси бўлиб қолиши, инсо-
ният тараққиётига ўзининг му-
носиб ҳиссасини қўйиши мум-
кин ва лозим. Бу мақсадга фа-
қатгина коллектив савий-ҳаракат-
лар ва жаҳон ҳамжамиятининг
ҳар томонлама қўллаб-қувват-
лаши оранингиза эришиш мум-
кин.

Кейинги пайтларда мавжуд
муаммоларни ҳал қилишда ижо-
бий йўналишлар кўзга ташлан-
моқда. Бироқ, бугунги кунда бу
ҳаракатларни қатъий тўс олган
деишга ҳали асос йўқ.

Марказий Осиё давлатлари
Афғонистонда давом этаятган
можаро ва Тожикистон-Афғонис-
тон чегарасидаги вазиятдан чу-
қур ташвишда эканлигини из-
хор қилган ҳолда, минтакавий
хавфсизликнинг яхлитлиги ҳам-
да уни таъминлашдаги коллек-

кенг йўлга қўйиш ҳаётий зару-
рат, деб ҳисоблайдилар.

Ҳукумат ва ҳукуматга дахл-
дор бўлмаган турли органлар
иштирок этиши лозим бўлган
экология хавфсизлиги тизими-
ни барпо этишга ҳар жиҳатдан
хисобга олинган ёндашувни
таъминлаш зарур. Бу борада
оламшумул экология ҳалокати
минтақасига айланган Орол ден-
гизини ҳудуд алоҳида эътибор
талаб этади.

Марказий Осиё давлатлари-
нинг илмий-техник салоҳияти-
дан фойдаланишда ҳамкорлик-
ни таъминлаш бўйича савий-ҳа-
ракатларни ташкил этиш ҳам
муҳим масалалардан ҳисобла-
нади.

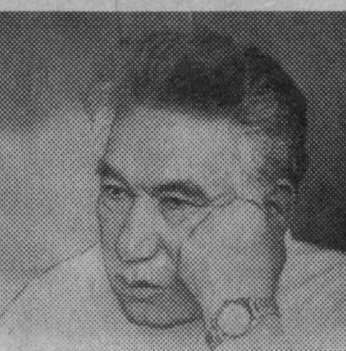
Марказий Осиё давлатлари
ўзларининг БМТ ва ЕХТнинг ин-
сон ҳуқуқлари бўйича андозала-
рига содиқлигини тасдиқлайди-
лар, минтақада демократиялаш-
тириш жараёнини ва кам сонли
миллатлар вакилларини ҳисоб-
га олган ҳолда инсон ҳуқуқлари
муҳофазасини таъминлашни чу-
қурлаштиришга ҳаракат қилади-
лар.

Марказий Осиё давлатлари
Бирлашган Миллатлар Ташки-
лотини янги жаҳон тартибини
шакллантириш жараёнидаги энг
илгор вазоситлардан бири сифи-
дада унинг бу борадаги ўрнини
юксак баҳолайдилар ва БМТнинг
имкониятлари ҳамда ортир-
ган таърибаси минтақадagi мав-
жуд муаммоларни муваффақият
билан бартарф этишга имкон
яратишига ишондилар.

Инсоният тўпланган таъриба
Тошкент Анжумани муҳим ҳисса
қўшган минтакавий тараққиёт
сўжет, қандай конфликт топ-
сам экан, деб бошини қўп қо-
тирган. Бугун булса, қаёққа

ЧингизАЙТМАТОВ:

«ҚУТЛУГ ЗАМИН ФАРЗАНДИЛИМИЗ»

ТУРКИСТОН — бизнинг,
ҳаммамизнинг ота маконимиз.
Бизнинг овозимиз бу қўтлуг
замин сарҳаларидан оғиб
дунёга таралиши керак. Бу ер-
да одамлар қандай яшаётган-
лиқларини, бизнинг эгзу ниъат-
ларимизни, қадриятларимизни
дунё курсин, билсин, керак бул-
са андоза олсин. Аммо, бунинг
учун биз чуқур уйлашимиз,
савий-ҳаракатимизни бир мақ-
сад йўлида бирлаштиришимиз,
дунёга не СУЗ билан чиқамиз,
дунё маланияти тараққиётга
не ХИССА қўшамиз — бу ҳақ-
да обдон уйлаб олишимиз ке-
рак.

Адабиётда бизнинг ортими-
дан истейлодди, янгича фикр-
лай оладиган ёшлар келмоқда.
Менинг қадим Туркистоннинг
ДУНЁга айтладиган СУЗИ, қўр-
сатадиган амаллари бўлсин, ўз
уйимизда уралашиб юрaver-
майлик, дунёга чиқайлик, ур-
ни келса уни хайратга со-
лайлик, деган гапларимни еш
издошларимиз қандай қабул
қилишаркин? Устозларга эрга-
шиш, уларнинг йўлидан бо-
риш — яхши нарсга. Аммо эрга-
шишда ҳам эргашиб бор. Сиз,
ёшлар биздан узиб кетишди-
рингиз керак. Биздан кура я-
хши, зур езишнинг керак. Ке-
кса адиблар эгзали олмаган чўқ-
қиларни забт этиш имконияти
сизларга берилган. Ўз вақтида
бизнинг давлод жула эҳтиёткор-
лик қилган, асаримга қандай
сўжет, қандай конфликт топ-
сам экан, деб бошини қўп қо-
тирган. Бугун булса, қаёққа

қарама-сўжет, мавзу. Марҳамат,
ёшлар, янги романлар, қис-
салар, драмалар, шеърый ки-
тоблар яратинглар. Бир-бирла-
рингиздан урганинглар, бир-бир-
ларингизнинг энг яхши асар-
ларингизни дунё тилига тар-
жима қилинглар.

Яна бир гапни айтмоқчи-
ман. Ҳозирги тарихий шароит-
да зиялининг жамият ҳаётида-
ги урни ўта муҳим ва айни
пайтда масъулиятли ҳамдир.
Унинг сузи одамларни, халқ-
ларни бир-бирига яқинлашти-
риши, эзуликка қорлаши ке-
рак. Дўстликка раҳна солади-
ган, одамларни тўғри йўлдан
адаштирадиган шовқин-сурон-
ли «оя»лар бизга керак эмас.
Биз бундай хатти-ҳаракатлар
қандай аянчи оқибатларга ке-
лишини ён-атрофимизда содир
бўлган воқеаларда, конкрет ми-
солларда кўриб турибмиз.

Дунёда бизга тааллуқли ни-
ма содир бўлаётган бўлса —
ҳаммасига қизиқишимиз ке-
рак. Солиштиришимиз керак.
Ўзбекистоннинг бутунги обрў-
си — унинг дунёга дадил чи-
қаётгани билан ҳам характер-
ланади. Дунедан узилиб қо-
лган халқ, миллат еҳуд адабиёт
хеч қачон раивнақ топмайди.

Еш қаламқаш дўстларимга
айтарим шукки, ўз она тил-
ларингизда эзинглар, миллий тил-
ларимизни юксак чўққиларга
олиб чиқинглар.

А. МЕЛИБОВЕВ.
«Туркистон» учун махсус
тайёрлаган

НУКУС: ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ ДАВОМ ЭТМОҚДА

19 сентябрь. (ЎзА мах-
сус мухбирлари Ғулум
Мирзо, Абдурахмон Ис-
кандаров). Оролденгиз ҳав-
сасини барқарор ривожлан-
тириш масалаларида бағиш-
ланган халқаро конферен-
ция давом этмоқда.

Анжуманнинг иккинчи
куни муҳокамалар мавзуси
инсоният тараққиёти омили-
ларига бағишланди. Эрталаб-
ки мажлисда Бирлашган
Миллатлар Ташкилотининг
Ўзбекистондаги доимий ва-
кили Х. Малик, Жаҳон соли-
қини сақлаш ташкилотининг
ишжори директори В.
Крейслер, Қорақалпоғистон-
даги «Ойла саломатлиги»
номли ҳукуматга тааллуқли

бўлмаган ташкилот директо-
ри А. Отаниёзова маъруза қил-
ди. Шунингдек, бир қанча мам-
лакатлар вакилларининг му-
ҳокама этилаётган масала юза-
сидан фикрлари тингланди.

Маълумки, Орол сувининг
соҳилдан 120 километргача че-
киниши оқибатида 5-6 мил-
лион гектар майдон туз ва қўм
сахросига айланди. Денгиз-
нинг қуриб бориши минтақа
иқлимига, ҳайвонот ва набо-
тот оламига ўта салбий таъсир
этаяпти. Ачинарлиси шунда-
ки, Оролбуйи ҳудудида сув, ер
ва ҳавонинг зарарланиши қат-
би фалокатли ҳолатлар бу
ерда истиқомат қилувчи мил-
лионлаб кишилар саломатли-
гига катта хавф солмоқда. Хал-

қаро ва маҳаллий экспедиция
текширувлари экологик офат
ва ижтимоий-маиший шарт-
шароитнинг оғирлиги мин-
тақада яшовчи ақсарият аҳо-
лининг, айниқса, оналар ва
болаларнинг соғлиғига пугур
етказаятганини кўрсатмоқда.
Биргина мисол, бугунги кун-
да Қорақалпоғистон ҳудудида
мавжуд сув манбаларининг 68
фоизи яроқсиз ҳолда.

Ўзбекистон ҳукумати Орол-
буйи аҳолисининг саломатли-
гини муҳофаза қилиш, улар-
нинг турмуш тарзини яхши-
лаш юзасидан ҳукуматга таал-
луқли бўлмаган ташкилотлар
билан яқин ҳамкорликни кен-
гайтирмоқда. «Экосан» халқа-
ро жамғармаси ва ЮНИСЕФ

ўртасидаги ана шундай бирга-
лиқдаги фаолият натижаси си-
фатида АСПЕРА — Орол ден-
гизини ҳудудига иқтисодий ва ми-
нтакавий ердам лойиҳаси иш-
лаб чиқилиб, амалга ошири-
ла бошлангани эътиборга мо-
лиқдир.

— Бу давлат Ўзбекистон ҳу-
кумати, ҳусусан Президент
Ислам Каримов томонидан
қувватланган, амалга талбиқ
этила бошланди, — деди «Эко-
сан» халқаро жамғармаси пре-
зиденти Юсуф Шодиметов.

Мазкур халқаро анжуман
Оролбуйи минтақасидаги оғир
экологик муаммолар муҳока-
масига бағишлаб ўтказилаёт-
ган дастлабки йирик нуфузли

тадбирдир. Конференция
боис Орол фожиаси, Орол
дарми — жаҳон миқёсидаги
муаммо эканини теран та-
саввур қиладиган давлатлар
сафига янада кенгайди. Ишон-
чим қилиш, ушбу анжуман
мажлисидеги таҳлиллардан
амалий ердам йўлига
утиш учун ташланган далил
қалам бўлади.

Тушдан сўнг анжуман иш-
тирокчилари ишчи гуруҳла-
рига бўлиниб, муҳокамалар-
ни давом эттирдилар.

Ялпи мажлисда ишчи гу-
руҳлари раҳбарларининг тав-
сия этилаётган дастурлар тўғ-
рисидаги шарҳлари тинглан-
ди.

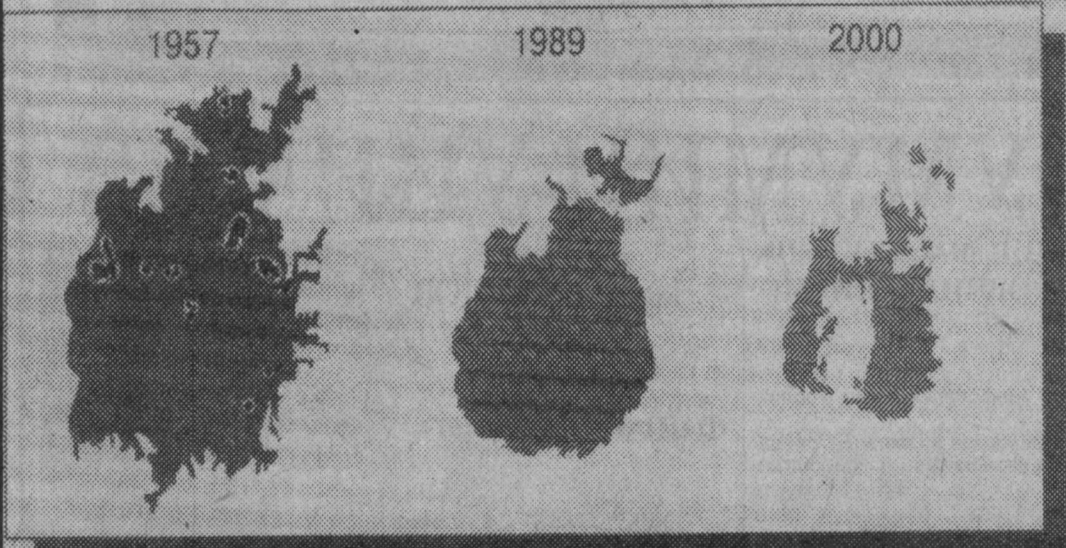
«БАНКИР — 95»

«Банкир-95» беллашуви
уттандан кейин ешларнинг
топқирлиғига қўпчилик
барибир тан беришди. Бул-
маса бу фикр қимни ҳам
хаёлига келарди дейсиз.
Шу пайтгача ҳамширалар,
тарбиячилар, талабалар ур-
тасида зуққолик, топқир-
лик бахслари утарди. Эн-
ди уларнинг ёнига янгиси
қўшилди. Бу беллашувни-
нг «ижодкори» Ешлар Иг-
тифоқи Самарқанд шаҳар
қумитасининг биринчи ко-
тиби Далил Ҳамдамов бул-
ди. Самарқанддаги Ҳамид
Олимжон номли театр би-
носиде бўлиб утган белла-
шувда вилотдаги 15 та
банкдан иштирокчилар
қатнашишди. Улар бугун-
ги кун талабларидан ке-
либ чиққан ҳолда банк ва
банк иши, банк система-

сининг тарихи, банк иши-
да руй берадиган айрим
вазиятларда узини қандай
тутиш ҳақида баҳслашди-
лар. Марказий банкда иш-
ловчи Ким Ангилана барча
саволларга тулиқ жавоб бер-
ди, беллашув голиби бул-
ди ва қимматбаҳо видео-
жуфтлик билан тақдирлан-
ди. Саноат қурилиш бан-
ки ходими А. Тухтаминшев
ва миллий банк ходими
Комил Ашраповларга ҳам
совғалар ином этилди. Ҳеч
қандай беллашув

ОРОЛ — ҲАММАМИЗНИНГ ДАРДИМИЗ

ДЕНГИЗ ҚУРИБ БОРАЁТИР

Аср бошида Орол денгизи ҳавзасининг суғориладиган ҳудуди бор-йўғи қарийб 2 миллион гектарни ташкил этарди. Ҳозирги вақтда бундай ерлар 7 миллион гектардан ортиқ майдонни эгаллайди.

Сувдан оқилона фойдаланмаслик оқибатида, қачонларидир дунёда туртинчи йирик сув ҳавзаси бўлган Орол денгизининг оби-ҳаёти камайиб боришда давом

этайпти. Бу шўр сувли кўл майдони 1961 йилга нисбатан икки бараварга яқин қискарди, денгиз эса ўз ҳажмини 75 фоизга ва ҳудудини 50 фоизга йўқотди. Унинг бирмунча юзроқ қисмини ташкил этувчи шарқий қисми денгиз қирғоғидан 120 километрга ва ундан ортиққа чекинди. Шунга мувофиқ тарзда эса сувнинг минераллашиши Жаҳон уммони шурланишидан анча кўп миқдорни ташкил қилди. Ден-

гиздан балиқлар гойиб бўлди. Сахро ҳозирдаёқ 2 миллион ҳайдалаган ерни яроқсиз ҳолга келтирди ва утлоқлар ҳамда усимликларнинг йўқ бўлишига олиб келди. Денгизнинг қуриши давом этаётти. Агар унга қуйиладиган сув оқими йилга 5 куб метрдан озни ташкил этмас, унда 2015 йилга бориб денгиз урнида суви ўткир намақобил майда-майда шўр кўллар қолади.

Орол денгизи ҳавзаси дарёларидан сув келиб қуйилишининг ниҳоятда озайиши туфайли унда оби-ҳаётнинг камайиб кетиши содир бўлди. Натижада ўтмишдаги денгиздан фақат номгина қолди.

Амударё 1960 йилгача дунёдаги ҳар қандай дарёга қараганда кўп-йилига қарийб 210 миллион тонна ёғин-сочин оқимида қуяди.

Олимларнинг берган баҳосига қура, тупроқда туз миқдорининг камайиши пахта ҳосилдорлигини 20 фоизга камайишига, шубилан бир вақтда кучли шурланиш эса ҳосилдорликни икки бараварга қисқаришига олиб келади.

Шамоллар йилига қарийб 100 миллион тонна тузли чанг-тузонни Орол денгизи атрофидаги ҳудудларга сочади.

Оролбуйида қиш совуқ, ёз эса жазирама бўлади. Шунга мувофиқ тарзда уртача мавсумий ҳарорат мусбат ва манфий бўйича 2 даражага узгарди.

Марказий Осиёдаги беш республикада қишлоқ ҳужалиги ялпи ички ҳосилнинг қарийб 38 фоизини беради.

Орол ҳавзаси бўйича сув талаб қиладиган қишлоқ ҳужалиги 85 фоизга яқини ташкил этади.

Денгизнинг қуриб бораётган тагидан кутарилган кум ва туз тузонлари маҳаллий аҳоли қишлоқларини бо-

сиб бормоқда.

Сув бўйларида аҳолининг юқори даражада зич жойлашганлиги ичимлик сувидан нооқилона фойдаланиш, тозаланмаган чиқиндиларни, молларнинг ахлатларини ташлаш табиий ресурсларнинг сифати ёмонлашишига олиб келди: сув ҳавзалари буғланмоқда ва нураш жараёни тезлашаётти. Аҳолининг тез ўсиб бориши минтақада бундан бундан ҳам тақчил сув ресурсларига талабни оширади.

Яқинда космосдан олинган фотосурат денгизнинг ҳозирги ҳажмини ва уни қуриб турган кенг тузли текисликларни курсатиб турибди.

Янаш муҳитнинг ёмонлашиб бораётганлиги туфайли ноёб оққуйруқ сингари турлар йўқолиб кетиши хавфи остида.

Марказий Осиё давлатларининг олдида улкан вазифа — ана шу кумлар кучишини тўхтатиш муаммоси турибди.

Минтақа мамлакатлари ўртасида сув ресурсларидан оқилона тақсимлашни таъминлайдиган узоқ муддатга мулжалланган шартномаларни тузиш зарур.

Денгизнинг асл ҳолатини тиклаш Орол денгизи юзасидан давлатлараро дастурнинг асосий йўналишларидан биридир.

ФАКТ ВА РАҚАМЛАР

Шу соғна хабар

ЎЗБЕКИСТОНЛИК ОЛИМЛАР — ХЭФА АЪЗОЛАРИ

Энергетика соҳасида ишлаётган ўзбекистонлик олимлар ва илм-фан ташкилотчиларининг ҳоризда тан олинаётгани Ўзбекистон илмий мактабининг юқори нуфузга эга эканидан далолат беради.

Тошкентта Халқаро электротехника фанлари академияси (ХЭФА) раёсатининг республикада ва хорижда шу соҳа бўйича машҳур бўлган олимларни ушбу академиянинг ҳақиқий аъзолари этиб сайлаш тўғрисидаги хабари келди. Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги П.

Ҳабибуллаев, техника фанлари докторлари, профессорлар А. Каримов ва К. Аллаев шу муътабар унвонга сазовор бўлди. В. Отаев, Т. Қодиров ва А. Ҳақбердиев халқаро академиянинг мухбир аъзолари қилиб сайланди.

Ўзбекистон Фанлар академиясининг академиги, профессор Х. Ҳолилов ХЭФАнинг фахрли аъзоси бўлди.

Халқаро электротехника фанлари академияси (ХЭФА) таркибига Буюк Британия, Германия, АҚШ, Россия, Польша ва бошқа мамлакатларнинг тақдир қилган ва амалиётчилари кирди.

Ўзбекистон олимлари электротехника соҳасида амалга ошираётган ишларнинг натижалари республикада халқ ҳужалигида муҳим урин тутди. Уларнинг тадқиқотлари мамлакат енгил-энергетика комплекси ишлари самардорлигини оширишга ёрдам беради, Ўзбекистоннинг энергетика соҳасида ҳам мустақилликни қўлга киритишни таъминлайди.

БОШ ОМИЛ — УДДАБУРОНЛИКДА

У мени қўлиб қарши олди. Эски танишлардек ҳол-аҳвол сурди. Чой сузди. Ишлар қай йусулда кетатгани билан қизикди. «Бирин керак бўлса бажонидил» деб қўлиб ҳам қўйди. Унғийсиландим, ҳижолат чекдим.

Танишинг: Фарҳод Аҳмаджонов. Самарқанд шаҳар Тadbirkorлар уюшмасининг Бош директори, техника фанлари номзоди. 13 йил Самарқанд Давлат университетига ишлаган. Бир қиз ва икки ўғилнинг отаси. Яхши кўрган ҳофиз...

Келинг, ахлиси қолганини қўйида ўқинг:

— Шаҳар Тadbirkorлар уюшмаси беш йилдан бери фаолият кўрсатяпти экан. Айни пайтда уюшма қанча тadbirkorни бирлаштириб турибди? — Вилоятда 1000 дан ортиқ шахсий, 40 га яқин қўшма, шунингдек, 258 та корхона акционерлик фирмасига ўтиб меҳнат қилишмоқда. Уларнинг деярли кўпчилиги қайсибир жиҳатдан уюшмага алоқалор. Бу эса ўз-ўзидан уюшма 10 мингдан ортиқ ишбилармонларни бирлаштириб турибди, дейишга изн беради. Уларга ҳар жиҳатдан ердам берамиз. Бунда махсус мутахассисларнинг хизмати бекиес. Айниқса, кичик корхоналарга кўпроқ эътибор қаратганмиз.

— Нега энди айнан кичик корхоналарга?

— Биринчидан, кичик корхона фаолиятини йўлга қўйиш фабрика, завод қўришдан кўра қўлай. Иккинчидан, ишлаб чиқариш сифати яхши. Шунинг учун ҳам ривожланган давлатларнинг 95 фоиз корхонасини кичик корхоналар ташкил этади. Март ойида чет элда бўлиб бўлинг тўғриси бўлди. Бир қанча чет эл фирмалари билан алоқалар урнатилди, туристикда келишиб олдик. Гуш, сут, нон каби махсусотларни қайта ишлайдиган пекларни очилиши режалаштирмақдамиз. — Айни пайтда уюшма қопида қандай пеклар фаолият кў-

Уш биланга...

сатмоқда?

— Тикувчилик, тиламчилик, гўшт ишлаб чиқариш каби бир қатор пекларимиз мавжуд. Яна учта пех ишга тушири арасида. Асосий мақсад ҳозирги иқтисодий вазиятда аҳолини иш билан таъминлаш. Бу эса яхши яшашнинг гаровидир.

— Ҳозирги ёш тadbirkorлар ҳақида фикрингиз?

— Кувончли томони, ишбилармонларнинг 70 фоизга яқинини ешлар ташкил қилади. Бирок, кўпгина ешлар, афсуслар бўлисинки тadbirkorлик деганда чайқовчиликни тушунади. Шу боис биз Европа жамоити комиссияси билан ҳамкорликда бизнес мактабини ташкил қилмоқчимиз. Унда ешлар ўқийди. Бизнес, тadbirkorлик нима эканигини урганишади. — Унда ўқинишнинг нархи қанча?

— Бепул, албатта. — Сарф-харажатлар нима ҳисобига қопланади?

— Албатта вилоятимиз, қолверса шаҳримиз тadbirkorларининг ҳисобларидан.

— Яна неча йилдан кейин махсусотларимизнинг сифати ало даражага кўтарилиб, баҳоси арзонлашади, деб уялайсиз?

— Даблудустан, бир нарса дейиш қийин. Лекин ҳозирги йилгача иқтисодий потенциалимиз истиқбол ёрқин эканидан далолат бermoқда. Бундай фикр-

ларни чет эллик таниқли олим-фузалолар ҳам эътироф этмоқдалар. Бирок, ҳозир утиш дaври. Бу жараёни хаттаб ўтиб иқтисоди мустаҳкам, барқарор қўлларга етишиб бўлмайди.

— Тadbirkor бўлмаганингизда ким буларнингиз?

— Албатта илм билан шуғулланардим. Бу сўзсиз. Лекин баъзан илм оламига қайтгим келади. Бирок афсусланмайман. Устозим академик Восил Қобуловдан нафақат илм соҳасида, балки ҳаёт тажрибасидан ҳам кўп нарса ургандим.

— Сизни нафақат Ўзбекистонда, Урта Осиёда биринчи бўлиб, «Сони» туркунини очган дейишади. Шу ростми?

— Рост бўлса керак. Янаям ким билди. Бироқ, Халқаро «Карвон» кургазмаларини ташкил қилганим елгон эмас. Унда турли мамлакат ишбилармонларининг вакиллари қатнашади. Бу рост.

— Уларни очиш, ташкил қилиш жараёнилари ҳақида сузлаб бeрсангиз?

— Ҳамма ишбилармонларини ки каби олди. Югур-югур, тусиклар, байроқхоҳлар, қозғобозликлар. Ҳар қиш шиларини амалга оширишда вилоят ва шаҳар ҳокимиятидан жуда миннатдоримиз.

— Қайси фасл ва қайси кунни яхши қурсиз?

— Баҳорини, айниқса ям-яшил даладарни. Қўнлардан эса. Би-

рон кишига яхшилик қилган куним мен учун байрам. Агар бирон бир кун олимга ҳеч ким келмаса, уша кунни энг ҳосиятсиз кун, деб уялайман.

— Ҳозирги ҳофизлардан кимларнинг қўшнларини кўпроқ тинглайсиз?

— Ҳаммасини. Аммо улар ичида Ҳайрулла Лутфуллаев ушга хос деб ҳисоблайман.

— Яқин йилларда қандай ҳайри ишларни амалга оширишнилар?

— «Карвон» деган газета чиқара бошладик. «Динам» футбол командасига, кам таъминланган оилаларга, маҳалларга ҳар томонлама ердам бердик ва бермоқдамиз. 1 миллион сумга яқин ҳайри ишларни амалга оширдик.

— Фарҳод ака тadbirkorликнинг бош омили нимада деб ҳисоблайсиз?

— Софликда ва уддабуронликда.

Биз узоқ суҳбатлашмоқчи эдик. Булмади. Шу боис ҳайрлашмиш изн бердик. У ўз тadbirkorлари ҳузурига, мен эса Тошкентга йўл олдим. Мен э, ҳали олдинда дийдорлашув оилари борлигига имон келтириш. Ҳаммаси ҳақида эса ушанда...

Тулқин РУЗИЕВ, «Туркистон» мухбири.

Яккабоғ туманидаги «Яккабоғ» жамоа ширкат ҳужалиги қишлоқларида аҳоли зич яшади. Шунинг учун ешларни иш билан таъминлаш ҳужалигида дeларб масала. Бир пайтлар паррандачилик фермаси бўлган, кейинчалик қаровсиз қолган бино таъмирдан чиқарилди. Тумандаги туқимачилик фабрикаси раҳбарияти билан бирга қисқа муддатда «Лол» туқимачилик кичик корхонаси ишга туширилди. Келгусида корхонани янада кенгайтириш режалаштирилган. Ш. ШАРОПОВ сурати

«ҚИРҚ КОКИЛ»ЛИЛАР ТАНЛОВИ

Тошкентдаги «Туркистон» саройида утқазилган Марказий Осиё сартарошларининг «Қирқ кокил» иккинчи халқаро танлови иштирокчилар ва томошабинлар учун гузаллик ва маҳорат намойишига айланди.

Ўзбекистон, Қозогистон, Қирғизистон, Тожикистон ва Туркменистоннинг машҳур ва еш устаслари сартарошчи санъатини кўз-кўз қилиш борасида беллашдилар. Томошабинлар кўз олдида янги санъат «асар»лари пайдо бўлди.

Тошкентдаги «Юнусов» спорт мажмуи сартарошхонаси устаси Лилия Муфтахованинг «Наврў» деб номланган сочпардоз биринчи уринни олди.

Иккинчи марта утқазилган бу танлов республикамиз устасларининг тула устун-

лиги билан яқунланди — Ўзбекистон устаслари биринчи уринни эгаллади. Тожикистонлик устаслар командаси таваккал қилгани ва жасорати учун махсус совринга лойиқ қўрилди.

— Минтақамизда сартарошчи соҳасидаги янги, шарқона усул пайдо бўлди, — деди «Дилором» сартарошчилик хизмати фирмаси бош директори Олди Абдурахмонов. — У ушга хослик билан миллий услубларнинг уйғунлаштириб юборилгани туфайли тобора кенг майдонни забт этмоқда. Бундай танловлар — қизқичлиқ томошагина эмас. Улар иштирокчиларга ўз имкониятларини намойиш қилиш учун шароит ҳам яратлади.

А. ИВАНОВА, УзА мухбири.

ШАРИФА ЧИКАГОГА БОРАДИ

Ижтимоий фанларни ўқитиш муаммоларига бағишланган халқаро анжуман ишида фарғоналик Шарифа Алимова ҳам иштирок эталган бўлди. Фарғона политехника институтининг чет тиллар кафедраси етакчиси Шарифа Алимова янгиликка интилувчан, серғайрат мураббиялардан. Унинг яқинда етган «Ўзбек тилида сузлашуви» уртасида инглиз тилини ўқитиш соҳасида озаки сузлашув нутқининг аҳамияти» деб номланган рисоласи хорижий матбуотда эълон қилиндио, у кўпчилик мутахассислар назарига тушиб қолди.

Фарғоналик муаллими дуненинг 30 дан ортиқ давлат вакиллари иштирокида бўлиб уталган нуфузли халқаро йигинга тақдиф этилди. АҚШнинг Иллинойс университети энди ўқу Ўзбекистонини, унинг Фарғонасини қашф этди. (Уз мухбири).

Қўнлар кўн

ИЛМГА ФИДОЙИЛИК НАМУНАСИ

Ўзбекистондаги истиқлолий жараёнлар, миллий ўзликни таниш, маънавий-аъёнавий қадриятларни тиклаш учун бошланган саёвобли ҳаракат тарих илмига бўлган қизиқишнинг ортиқ даражада ошириб юборди. Бундай ҳол айни пайтда миллий давлатчилик сисёатини урга-тиш, ўзбек халқининг келиб-чиқили тарихи масалалари, миллий мафкура ва унинг асосий тамойилларини аниқлаш каби муҳим фундаментал масалаларни ҳал этишда ҳам ўз аксини кўрсатмоқда.

Юқорида зикр этилган ва бажарилиши нуктаи назаридан жуда мураккаб бўлган илмий муаммоларни ҳал этиш осон иш эмас албатта. Бу ишни ҳал этишда айни кунларда ўзининг 60 йиллигини нишонлаётган Ўзбекистон Республикаси Фанлар академияси тарих институти директори, академик, машҳур археолог олим Аҳмадали Асқаровнинг хизматлари қатъидир.

Талабалик йилларидаёқ ўзбек археологиясининг отаси, таниқли олим Яҳё Ғуломовнинг илмий маърузалари ва у киши билан бўлган мулоқотлар еш А. Асқаровнинг беги-кейинги ҳаёт йўлини белгилаб берди. Талабалик йилларида бошланган устоз-шогирд мулоқоти узоқ йиллар давом этиб, ўзининг самарали маҳсулини берди.

1957 йили ўқиниш тугатиб, мактабда бир йил тарихдан ўқитувчилик қилганидан сўнг, илмга бўлган қанқоқлик А. Асқаровни республика Фанлар академиясининг тарих ва археология институтига бошлади. Аспирантура-ни узоқ Нева соҳили — Санкт-Петербург шаҳрида СССР ФА Археология институтида машҳур археолог М. Грязнов раҳбарлигида муваффақиятли якунлади. 1963 йили «Зарафшон дарёси етаклари бронза даврида» мавзусида номзодлик диссертациясини ҳимоя қилиб, қадридон илм даргоҳига қайтиб келди.

А. Асқаров Урта Осиёнинг бронза ва илк темир даври тарихи масалалари билан, айниқса, жиддий шуғулланди. У илмий изланишларини Бухоро вилоятиндан бошлади. Унинг ибтидоий давр ёдгорликларини урганиш ёрмасида қилган ишлари Зарафшон ва унинг ирмоқлари бўйича академик Я. Ғуломов олиб борган илмий-қидирув ишлари билан узвий боғлиқ-

дир. Бронза даври ибтидоий жамоа ҳужалигини икки йўналишда ривожланиши ҳақидаги гоа А. Асқаров изланишлари туфайли янги маълумотлар билан бойитилди. Хусусан чул ва дашт зоналарида яшagan чорвалор қабилаларининг маданиятини урганиш ишида салмоқли натижаларга эришди. Айниқса Замонбобо маданиятини урганишда олимнинг алоҳида хизматларини таъкидлаш лозим. Бу маданиятга оид қадимги қабристон ва ибтидоий жамоа даври қишлоқ қолдиқлари қовлаб урганилди. Уй-ҳой қурилиши, моддий маданият ашёлари ва дафн урф-оғадларини чуқур таҳлил қилиш натижасида дашт-чул туманларига хос бўлган Замонбобо маданияти илмий асослаб берилди ва алоҳида қадимги маданият сифатида археология фанига киритилди. Тадқиқотчининг чул-дашт ерларида яшagan қадимги аҳолидан қолган ёдгорликларини давраштириш ва улар маданиятини урганиш масалаларига доир 20 дан ортиқ илмий мақоалари ва бир китоби чош этилган.

Аҳмадали Асқаровнинг асарларида қадимги Бактрия археологик мажмуасини бошлаши санаси (милод олд. VIII аср) ва хронологик доираси (милод. олд. VIII—IV асрлар) белгилаб берилди. А. Асқаров биринчилардан бўлиб боғлиқ археологик комплексини Эрон аҳомонийлари билан боғлашни асосийлигини ва у келиб-чиқили жиҳатидан Жанубий Ўзбекистон ва Шимолий Афғонистоннинг бронза даври маданиятининг маҳаллий илданлиги билан боғлиқ эканигини очиб берди.

А. Асқаров илк шаҳарларнинг пайдо бўлиши ва ривожланиши борасидаги туркум кашфийларни учун туркум илмий раҳбари сифатида 1985 йилда Ўзбекистон Республикасининг Абу Райҳон Беруний номидаги Давлат муқофотига сазовор бўлди. 1984 йилда Ўзбекистон Фанлар академиясининг мухбир аъзоси ва 1987 йили эса Ўзбекистон Фанлар академияси ҳақиқий аъзолигига сайланди.

А. Асқаров жамоатчи олим, фан ютуқларининг тоғмас таъйинловчиси ҳамдир. Ўзбекистон Фаннинг «Ўзбекистонда ижтимоий фанлар», «Фан ва турмуш» журналларида бош муҳаррир уринбосари, Москвада чиқалган «Российская археология» журналы тахрир хайъати аъзоси, тарих, археология, этнография соҳалари бўйича мутахассислар тайерлаш махсус илмий кенгаши раиси сифатида меҳнат қилмоқда.

Биз ўз таваллуд топган кунини нишонлаётган А. Асқаровнинг илмий-ижодий, ташкилотчилик ишларига омад тилаймиз.

А. МАВРУЛОВ, тарих фанлари доктори, профессор.

БОЛА ЖИНОЯТЧИ

байнида жиноят содир этган вояга етмаган жиноятчилар сони 26,4 фоизга камайди. Уқимаган ва ишламайдиганлар сони 600 га камайди. Маст ҳолда жиноят содир этганлар сони 93 дан 76 га камайди.

Афсуски, илгари жиноят содир этганлар томонидан қайта жиноятчилик қўпайди. Бу рақамлар ҳали қилиш лозим бўлган тарбиявий ишларимизнинг қўлтирдиган дарак беради.

2. Ешларнинг яшаш жойлаш тарбиявий ишларни ташкил этишга жалб қилинган кўп сонли педагог-ташкilotчиларнинг фаолиятини тубдан ўзгартириш лозим. Фикримизча, педагогларнинг кўпчилиги тарбиявий ва билим савия етарли эмас. Ушга устак, умумтаълим мактабларида 126 минг 766 та тугарак, 4485 та спорт заллари, 1525 та футбол майдончалари, 20632 та спортга мослаштирилган

учинчисини ташкил этди. Хуқуқбузарликлар содир қилинганлиги учун Ички ишлар идораларига 12808 нафар ишламайдиган ва уқимайдиган вояга етмаганлар келтирилди.

Вояга етмаганларни ва ешларни меҳнатга жалб қилиш масалаларини ҳал қилишда тегишли ташкilotларнинг, жумладан, Меҳнат вазирлиги, Меҳнат биржалари, Ешлар Иттифоқи кумиталари, ҳокимликлардаги комиссиялар, маҳалла «Хайрия» жамғармалари вакилларининг фаолияти сезилмапти. Булар томонидан нотинч оилаларда юзга келган нохуш аҳволни барқарорлаштириш ишларига етарли аҳамият берилмапти.

Бундай оилаларни аниқлашда маҳалла фаоллари, хотин-қизлар кумиталари, уқув юртлари педагогик жамоаларининг иштироки ниҳоятда паст даражада. Шунга қара-

май ички ишлар идоралари ҳодимлари томонидан 2257 нафар шугул ота-оналар аниқланиб профилактик ҳисобга олинди. Улардан 35 таси ичкиликдан даволаш муассасаларига юборилди, 71 тасига нисбатан ота-оналик ҳуқуқидан маҳрум қилиш тўғрисида судларга тегишли ҳужжатлар тақдим қилинди. Айтиш мумкинки, бу курсаткининг ўзи ҳам

табия билан шугулланувчи ишлар ишларининг ёмонлигини кўрсатмоқда.

4. Ешлар ўртасида ичкиликбозликнинг олдини олиш масаласи бўйича тегишли давлат идоралари ва жамоат ташкilotлари ўртасида ҳамкорлик йўлга қўйилмаган. Бунинг натижасида маст ҳолда жиноят содир этган вояга етмаганлар бор. Ичкиликбозликка қарши қонунларни бузганлиги учун 1782 нафар вояга етмаганлар маъмурий жаобгарликка тортилди.

Ешлар ўртасида жиноятчиликни ва ҳуқуқбузарликларнинг олдини олиш борасида Ички ишлар идораларининг фаолиятида маҳаллий ҳокимликлар ваколати доирасида ҳал этилиши лозим бўлган бир қатор муаммолар мавжудлигини айтиб ўтмоқчиман.

ХОРИЖДАН ХАБАРЛАР

БРЮССЕЛЬ. БМТ ва НАТО ҳарбий ҳаво кучлари Босния сербларига қарши ҳаво ҳужумларини яна 72 соат тўхатиб туришга қарор қилдилар.

Сербармияси қўшилмалари бош қўмондони генерал Драгомир Милошевич Сараево атрофидаги БМТ «Хавфсизлик ҳудуди»дан серб қўшинлари олиб чиқишга тўхатиб туришга баёнот берганидан сўнг бундай қарорга келинди. Баёнотда серблар БМТ томонидан қўйилган шартларнинг асосий қисmini бажаргани ва 18 сентябрь кўни Сараево ни қўршаб олган серб қўроқли кучларининг 50 фоизи олиб кетилгани айтилди.

Уз навбатида Босния мусулмонлари ҳукумати раҳбарлари серб қўшинлари БМТ ҳимоясидаги ҳудуддан бутунлай олиб чиқишга тўхатиб туришга баёнот берганидан сўнг бундай қарорга келинди.

Яқшанба кўни Сербия Президенти Слободан Милошевич Буюк Британиядаги ишлар вазир Малкольм Рифкинд билан учрашиб, серб қўшинларининг Сараево атрофидан олиб чиқишга Босниядаги мажороларни тинч йўл билан бартараф этиш учун янги умидлар уйғотаётганини таъкидлади.

СКОПЬЕ. Македония ва Америка Қўшма Штатлари ўртасида дипломатия алоқаларининг ўрнатилишини Македония халқи чексиз қувонч билан қўтиб олди. Бу ҳақда Македония Президенти Киро Глигоровнинг ушбу воқеа муносабати билан берган баёнотномасида маълум қилинди.

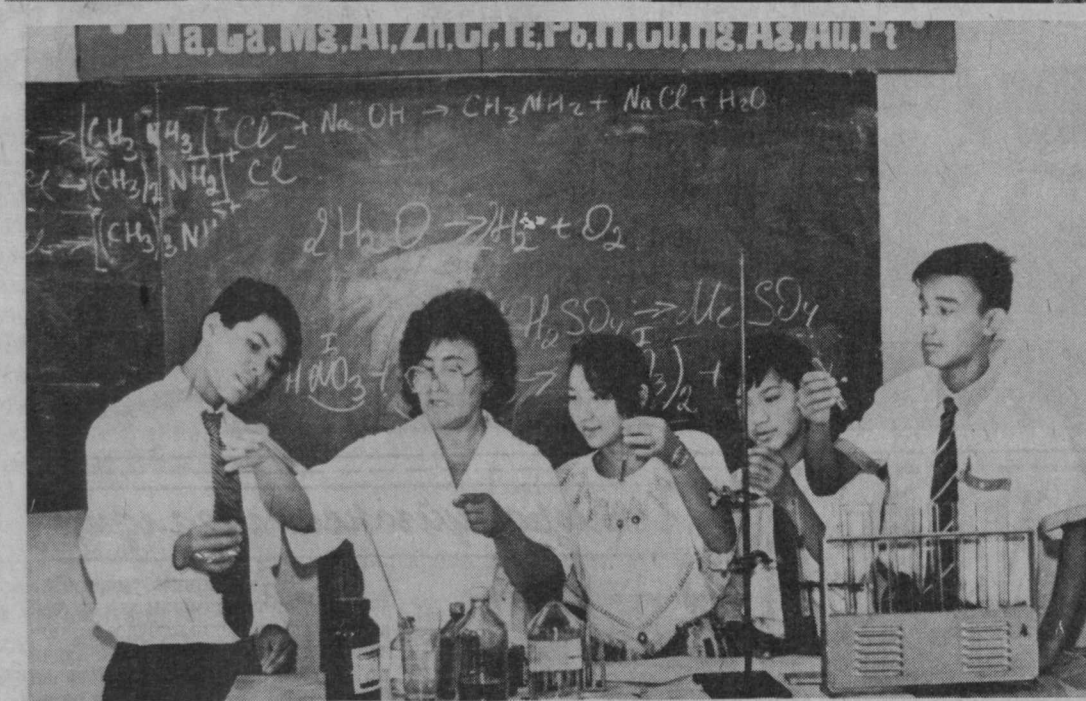
Баёнотномасида таъкидланганича, Америка-Македония муносабатларининг йўлга қўйилиши жанубий Болқондаги тинчликни барқарорлаштиришга хизмат қилади.

Македонияликлар ҳаётида юз берган бошқа бир қувончли воқеа ҳам Американинг бевосита иштирокида амалга ошди. Нью-Йоркда Македония билан Греция ўртасида вақтинчалик келишув битими имзоланди. Маълумки, Македония собиқ Югославиадан ажралиб чиқиб, ўз мустақиллигини эълон қилгач, мамлакатнинг номланиши борасида Греция билан Македония ўртасида ихтилоф пайдо бўлган эди. Греция Европа ҳамжамиятидаги давлатлар билан бўлиб келган фойдаланиб, қитъа мамлакатларини Македония ўз номини ўзгартирмагунча, уни давлат сифатида тан олмаслиққа даъват этган эди.

(УЗА)

Масалан, Тошкент шаҳар болалар қабулхонасининг аҳоли низоҳати аяғи. Унинг биноси аср бошида қурилган бўлиб, бу ерда болаларни тарбиялаш учун зарур шароит яратилмаган.

Республикамиз аҳолиси, шу жумладан воёта етмаганлар сони йилдан йилга кўпайиб бормоқда. Айни вақтда, воёта етмаганлар билан ишлаш назорати ҳолининг ҳар бири 3—5 минг ур-

ЎҚИГАНИ КЕЛДИНГМИ, ЎҚИ!

ТошДУ ҚОШИДАГИ САЪДИ СИРОЖИДДИНОВ НОМЛИ ЛИЦЕЙ ЖАМОАСИНИНГ ШИОРИ ШУНДАЙ

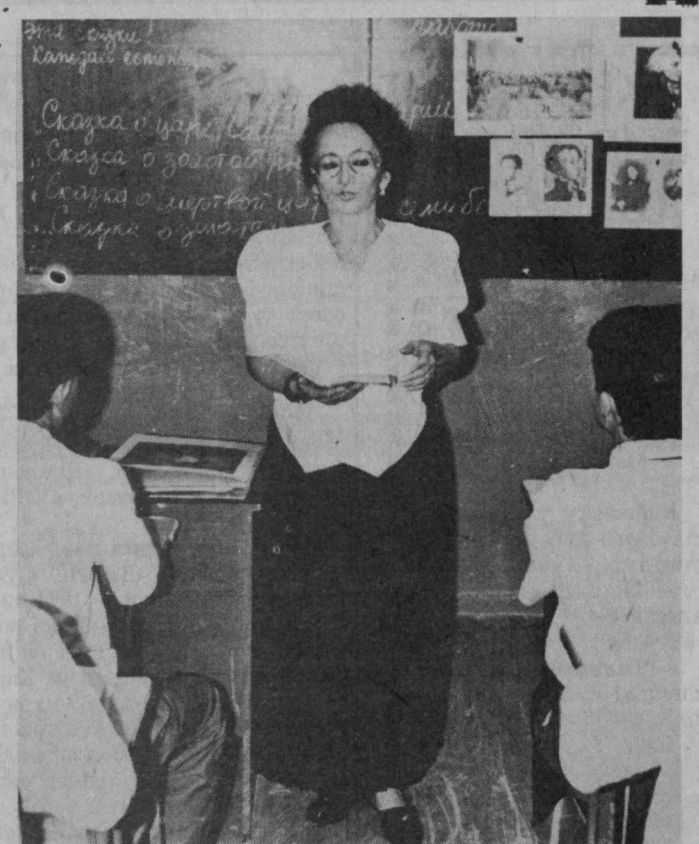
Саъди Ҳасанович бундан 25 йил муқаддам — 1970 йил сентябрда лицей очилишида сузлаб, агар ушбу мактаб-интернатда ўқиган бир киши фан номзоди бўлса ҳам, қилган ишларимиз зое кетмабди, деб ҳисоблашимиз мумкин, деганди. Бугун эса...

— Лицейни битирганлар орасидан 150 дан зиёд фан номзоди ва яна бир неча киши фан доктори бўлганлигини алоҳида таъкидлаш лозим, — дейди лицей директори Мирфозил Мирзаамедов. — Ўқувчиларга ҳам асосан малакали муаллимлар,

олий ўқув юрлари домлалари дарс беришади.

Лицей янги очилган йилларида математика ва физика синфларига мавжуд эди. Кейинчалик химия синфи, беш йилдирки биология синфи очилди. Иқтисод ва инглиз тили синфи очилганига эса унчалик кўп бўлгани йўқ.

— Ўқувчиларимиз турли олимпиада ва танловларда мунтазам қатнашиб келишади, — дейди лицей директори фахрлини. — Лекин биз ҳеч қачон эришилган ютуқларимиз билан қияфоялиб қолмаганмиз. Чунки илм — турғунликни эқтирмайди. Қолаверса, давр ҳам шунини тақозо этмок-

да. Мамлакатта билимдон ва ишбилармон йигит-қизлар керак. Юртимизнинг донгини дунёга таратадиганлар ҳам шулар.

Лицейга ilk марта ташириб этган киши бу ердаги тартиб-интизомни қўриб, бир марта ҳаяжонланиши турган гап. Қизларнинг орасида кийимлиши, ўғил болаларнинг бўйиндаги галстуклар мазкур билим масканининг нуфузини яққол намоян этакдек туюлади сизга.

Ва беихтиёр қўзингиз лицей ҳовлисида қираверишда эшик пештоқига эзиб қўйилган ушбу уғтига тушад: «Парвардигорим, илмимни янада зиёда қилгин» (Тоха сураси, 14-оят).

Суратларда: лицей директори Мирфозил Мирзаамедов ва лицей ҳаётидан лавҳалар.
Муҳаммад АМИН суратлари.

МАЙКЛ ЖЕКсон ОТА БЎЛМОҚЧИ

ТУРМУШ қурганларининг бир йиллигини нишонлаган 36 ёшли поп-музика арзандаси Жексон ва унинг хотини — рок-н-ролл қиролининг қизи Лайза — Мария Пресли фарзанд қўриш истигада эканликлари баён қилдилар.

Шундай қилиб... Жексон яна одамлар қузурига чиқди. Оломоннинг қувончи ичига сиймади, вертолётлар гир-гир айланади, мушакбозлик чироклари остида парда очилиб, ниҳоят орзиқиб қутилган Жексон қуринади. Унинг янги компакт-диск «HISTORY» учун тайёрланган турт дақиқали рекламалари клип шундай бошланади. Майкл Жексонга 4 миллион доллар келтирган пластинка бир ярим ойидики Гарбда ошиғич сотилмади. Немис тилида чиқадиган «Бунте» журналининг таъкидлашича, поп-музика арзандасининг янги ижод маҳсули «улуғ истеъдод билан тенгаслик иттифоқи» шу қадар ҳайратланарли бўлиши мумкинлигини исботлайди.

Дарвоқе, Майкл Жексон жуда унчалик тенгас эмас, инсоний ҳислатлар унга ҳам хос экан. Ўз

ниҳодларининг бир йиллигини нишонлаган Майкл Жексон ва Лайза — Мария Пресли фарзанд қўриш истигада эканликлари таъкидлади. «Биз бола туғилишини кутаётгирмиз, аммо қачон...» — Лайза Эй-би-си телекомпаниясига интервьюсини шу сузлар билан бош-

лаб эди ҳамки... уни эри тўхтати. «Биз қачон эканлигини айтмаймиз, чунки буларнинг ҳаммаси — парвардигор измида».

Бу уларнинг бир йилдан зиёда вақт муқаддам Лавга (Доминикана Республикаси) шаҳрида ҳуфена ниҳоддан утгариларидан сўнг биргаликда берган музохобалари эди. «Хуфена» сузи боҳудда ишлатилганлиги йўқ. Гап шундаки, поп-музика

арзандасининг Пресли қизига уйланишида саснолтиг черков деб аталмиш дин масканининг ҳам алоқалорлиги бор, деган тахминлар юради. Айтишларича, уйланишдан олдин Майклни «ана шу черковга киришга обдон ҳозирлашган».

Эр-хотин Жексонларнинг

дир у билан яна учрашишнинг дилимга тутиб қўйган эдим. Вақти-вақти билан Лайза қандай яшаётган экан, деб қизиқиб турган Майкл кўнлардан бир кўни журнал муқовасида Лайзани унинг биринчи эри — рок-ижрочи Дэнни Кейо билан бирга тушган суратини қўриб қолади. «Менинг юрагим чил-парчин бўлган эди», — дейди ҳозир уша кўнларни эслаб Жексон.

Гарчанд Лайза Дэннига икки бола — қиз ва ўғил туғиб берган бўлса-да, унинг биринчи эри билан турмуши ухшамасди. Майклнинг айтишича, у Лайза билан турт ой учрашиб юрган, сўнгра унга... телефон орқали ўзига турмушга чиқишни тақдир қилган.

Шундай сурурли, кўнларда Жексоннинг ойнаи жаҳон орқали «аҳтимолки, бошқа мамлакатта» дейлик, Жанубий Африкага эки Швейцарияга қўчиб кетаман» деб берган баёноти кўпчилик учун қўқилмаган воқеа бўлди. Қузатувчилар «иккинчи вариант»га қўпроқ ишонмоқдалар, чунки чиндан ҳам Майкл бир ярим йил муқаддам: «Мен ҳеч қачон АКШга қайтмайман. Барча пулларимни Швейцария банк илаги ҳисобимга ўтказаман ва шу ерда қоламан» деган эди-да!

Ёшлар ва қонун

фойдаланиш:

— илм-фан, санъат ва адабиёт арбоблари, дин пешволари билан учрашувлар, бевосита мулоқотлар, кечалар уюштириш;

— турли курик-танловлар, викториналар, спартакиадалар, спорт мусобақалари, фанлар бўйича олимпиадалар ўтказишни қўлайитириш;

— мактабдан ташқари муассасаларни бевосита умумтаълим мактаблари, билим юрти қошида ташкил этиш.

3. Республика, вилоят, шаҳар ва туман ҳокимликлари ҳузуридаги воёта етмаганлар ишлари билан шуғулланувчи комиссияларнинг таркибини қўриб чиқиш. Қўйи комиссияларнинг ҳисоботини ҳар йилда бир марта эшитиш.

4. Тарбияси оғир, жиноят содир этишга мойил бўлган ҳамда алоҳида қўлайитирилган назорат тарбия талаб қилинган 14—17 ёшли ўғил болалар учун, бундан ташқари, руҳий касал ва ақдан заиф ўсмирлар учун етиқ турдаги махсус даволаш—тарбиялаш, ўқув муассасаси ташкил этиш.

5. Ичкиликбозлик ва гиёҳвандликнинг олдини олиш мақсадида спиртли ичимликлар билан савдо қилувчи дуконлар иш вақтини чегаралаб қўйиш, савдо билан шуғулланувчи воёта етмаганларнинг аниқ ештини белгилаш.

— Ботир Раҳматович, бола ҳеч қачон жиноятчи бўлиб туғилмайди. У муҳит таъсирида жиноятчиларга тўқнаш келади, уларга эргашади, жи-

ноятта қўл уради. Уларнинг тарбияси кўп жихатдан мактабга боғлиқ.

— Дарҳақиқат, ёшлар, ўсмирлар, айниқса ўқувчи ёшлар орасида жиноятчиликнинг ўсиб бориши, унинг олдини олиш борасида қўлайитирилган ишлар етарли эмас. Бунинг илтимосий илтизига бола урмас эканмиз, ишона беринг, илтимиз исталган натижани бермайди.

Мактаблар, техникумлар ва ҳунар-техника билим юрлари талабалари, ҳатто ўқитувчилар томонидан содир этилган ҳуқуқбузарликлар сони ошган.

Бу жиноятлар, табиийки, ўқувчи-ёшлар орасида тўсатдан пайдо бўлаётгани йўқ. У ҳақиқатимиздек, юқуқ илтимосий илтизига эга. Бу илтиз тарбия муассасаларимиз — мактаб ва бошқа ўқув юрларимизда таълим берувчи кўпчилик муаллимларимизнинг савия ва билимлари яқиниқ ҳолга келиб қолганини, ёшларимиз эса ана уша «саводхон»лардан таълим олаётганлиги билан исботланади.

Ўз ўқувчидаган нос еки папирос сураб чекадиган ёшлар билан арок ичтилган ўқитувчи-иелатларни қўлаб уратилиш мумкин.

— Биз тарбияни энг аввало, тарбиячилар савияси ва дунёқарашлари — билим ва ахлоқларини тарбиялашдан бошламоқчимиз даркор. Бу издан чиққан социал иллатни йўқотиш барчамизнинг илтимиз бўлмоғи даркор.

— Мазмуни суҳбатингиз учун раҳмат.

ЎЗБЕКИСТОН РЕСПУБЛИКАСИ ЖАМҒАРМА БАНКИ

«КАПИТАЛ» ВА «КАПИТАЛ-ЛЮКС» ОМОНАТЛАРИ — БУ СИЗНИНГ ДАРОМАДИНГИЗ!

«Капитал» ва «Капитал-люкс» омонатлари бўйича даромад ҳар ойда 9% дан тўланади ва бу фойзалардан Сиз тўлиқ ёки қисман олиб фойдаланишингиз мумкин. Бундан ташқари бу омонатларни пул ўтказиш йўли билан ҳам очишингиз мумкин.

«Капитал» омонати 1 йил муддатга очилади ва энг кам миқдори 1000 сўм. Бу омонат бўйича фойзаларни 1 йил давомида олиб ишлатмасангиз Сиз 180% дан юқори даромад оласиз.

«Капитал-люкс» омонати 6 ой муддатга очилади ва энг кам миқдори 3000 сўм. Бу омонат бўйича Сиз жорий ой учун фойзаларни олдиндан олиб фойдаланишингиз ва истаган миқдорингиздаги қўшимча пулни қўйишингиз мумкин. Тўлиқ маълумотларни Жамғарма банкнинг исталган муассасасидан ёки қўйидаги телефонлар орқали билиб олишингиз мумкин: 45-66-43, 33-51-95

ҚЎРСАТУВЧИГА БЕРИЛАДИГАН ОМОНАТ ТУРИНИ ОЧСАН- ГИЗ — СИЗ КЎПГИНА МУАММОЛАРДАН ХАЛОС БЎЛАСИЗ

Бунда қўйидаги афзалликлар мавжуд.

— омонатнинг сирлиги тўлиқ сақланишига кафолат берилади;

— пул қўйиш ёки олиш учун омонатчининг шахсини тасдиқловчи ҳужжат талаб қилинмайди исми шарифи омонат дафтарида, ҳамда бошқа ҳужжатларда ёзилмайди.

Қўрсатувчига бериладиган омонат бўйича йилига 30% миқдорда даромад тўланади..

Қўшимча маълумотларни Жамғарма банкнинг исталган муассасасидан ёки қўйидаги телефонлар орқали билиб олишингиз мумкин: 45-35-49, 45-66-43, 33-51-95.

ҚИСКА МУДДАТЛИ ДЕПОЗИТ ҲИСОБИ — СИЗГА ҚИСКА МУДДАТДА ФОЙДА КЕЛТИРАДИ!

Бу омонат ҳисоблари:

— 3 ой муддатга омонатнинг энг кам миқдори 300 сўм бўлганда 30% миқдорда даромад тўлаш шарти билан;

— 6 ой муддатга омонатнинг энг кам миқдори 200 сўм бўлганда 60% миқдорда даромад тўлаш шарти билан;

— 12 ой муддатга омонатнинг энг кам миқдори 100 сўм бўлганда 120% миқдорда даромад тўлаш шарти билан очилади.

Қиска муддатли депозит ҳисоблари бўйича омонат фақат пақд пул билан очилади..

Тўлиқ маълумотларни Жамғарма банкнинг исталган муассасасидан, ҳамда қўйидаги телефонлар орқали билиб олишингиз мумкин: 45-35-49, 45-66-43, 33-51-95.

Тел.: 45-35-49,
45-66-43, 33-51-95

БЎЛИБ ТУҒИЛМАЙДИ

нига 6—7 минг воёта етмаган аҳоли билан тарбиявий ишларни олиб боришга мажбур бўлмоқда. Бундан ташқари, 39 та шаҳар ва туман ички ишлар идораларининг воёта етмаганлар билан ишлаш назоратлари алоҳида хизмат хоналарига эга эмаслар.

Мана шу ва шунга ухшаш муаммолар ўқувчи-ёшлар билан қўйидаги тарбиявий ишлар олиб бориш имконини бермаёттир.

— Бозор иқтисодиёти шароитида тижоратни олиб-сотарлик, чайковчилик руҳида талкин қилиш тобора кўпаймоқда. Бу беандишлик «тижоратчи» ота-оналар томонидан ўз фарзандлари — ўқувчи-ёшларга қўйилмоқда.

Бу масалалар Сиз қандай қарайсиз?

— Кўпчиликнинг дилидаги саволи бердингиз. Бирок, тижоратни, унинг шуғулланиш

майди. Бизда эса айрим ёшлар оғир ишлардан қўчиб, енгил-епки кўни қўришни афзал билиб, уларнинг тижорат дуқонларида урмоқдалар. Тижорат ҳам яхши, аммо ёшлар жамиятта, халққа кўпроқ нафи тегдиган, фойдали меҳнатларга уларини урсалар, касб-ҳунар урга-ниб, маълум бир тармоқларни ривожлантиришга ҳисса қўшсалар яхшироқ бўларди.

— Келгусида жиноятчиликнинг олдини олиш, руҳан, жисмонан соғлом авлодни тарбиялаш учун қандай амалий ишлар қилиш лозим, деб ўйлайсиз?

— Қилинадиган ишларнинг қўламини кенг: Фикримизга, маънавий пок, ватанпарвар, софдил, уга билим, ҳар томонлама етук инсонларни, руҳан ва жисмонан соғлом авлодни тарбиялаш учун қўйидагиларни амалга ошириш лозим.

1. Ҳуқуқни муҳофаза қилувчи ва бошқа тегишли давлат идоралари билан кенг ҳамкорчилик ураси-

— Узро ахборот алмашишни йўлга қўйиш, воёта етмаганларни назорат қилиш ҳолилари ва маҳалла фаоллари, Ёшлар Иттифоқи аъзолари билан ҳуқуқбузар ўсмирлар қўлаб тўлганлигидан жойларга рейслар уюштириш;

— Маҳалла фаоллари, фахрийлар, Ёшлар таъкидотлари аъзоларини мактаб, ҳунар-техника билим юрларида бириктириб қўйиш;

— Ўсмирлар ва уларнинг ота-оналари тарбиясида диний маҳкамалар, руҳонийлар имкониятидан фойдаланиш, диний ақидалар, муқаддас битикларда ифода этилган одоб, ахлоқ, муомала меъзоинларини кенг тарбиёт қилиш.

2. Ўқувчи ёшларнинг буш вақтларини ташкиллаштириш мақсадида:

— мавжуд кутубхоналар, тугараклар фаолиятини жонлантириш; бунда фахрийлар, маҳалла фаоллари, ёшлар таъкидотлари аъзолари, ҳуқуқни муҳофаза қилувчи идоралар ҳолилари ердан ердан кенг

«ТУРКИСТОН» газетаси тахририяти республика миқлида барча таъкилот ва корхоналар ҳамда жамоаларнинг реклама ва эълонларини чоп этади.

АГАР Сиз реклама ва эълонларингизни «Туркистон» газетасида чоп этиришни хоҳласангиз қўйидаги телефонларга қўнғироқ қилинг.

33-79-69, 36-58-48
БИЗ Сизнинг эълон ва рекламаларингизни энг арзон, энг сифатли ва имтиёзли тарзда газетамизда чоп этамиз. Сизга ўз ширингизни топишда ердан берамиз.

КЕЛИНГ, БИР КУЛИ- ШАЙЛИК

Кайфи баланд эр уйига келиб, эшикдан кирар-кирмас «гул» этиб йиқилади. Хотини уни сунгур билан савалаб, алам билан дейди:

— Яна ичсанми, аблаҳ! Ичсанми?

Эри зурга кузини очади:

— Майли, куй жиндай...

Кайнонаси улим тушади да узилай деб егити. Шу пайтда у деразага қараб дейди:

— О, шафакни қаранг. Ажойиб-а!

Куюви:

— Чалимган, ойижон. Уз ишингиз билан пуғулангиз...

Кичкина қизолоғи йиғлаб, онасининг енига келади:

— Ха, кизим, нима бўлди?

— Дадам, болга билан кулини уриб олди.

— Унда сен нега йиғлаясан?

— Мен кулиб юбуровдим...

— Дада, кузингизни юминг.

— Нимага, уғлим.

— Ойим айдилар, даданг кузини юмгандан кейин ҳаётимиз ёнгилашади деб...

— Ойижон, эсингизлами, бир кун менга «эркакнинг қорини» тугашиш йули билан кунглини эгаллаш мумкин» деган эдингиз...

— Хуш, нима бўпти...

— Ҳеч нарса. Лекин кеча кечаси мен бутунлай бошқа йулни топдим...

— Бир килограмм неча грамдан иборат?

— Етти юз-саккиз юз грам...

— Яхши. Эртдан бошлаб сотувчи бўлиб иш бошлашингиз мумкин.

Талаба қурортда ижарага олаётган уйининг бекасига манзур бўлиш учун қушомал оҳангига лебди:

— Утган йили кетаётганимда бекам йиғлаб қолган эди...

— Менда бунақа бўлмади! Мен ижара ҳақини олдиндан олиб қўяман.

«ДЭВИС КУБОГИ» — ТОШКЕНТДА

22-24 сентябрь кунлари пойтахтимизнинг «Динамо» теннис кортларида мамлакатимиз теннисчилари хитойлик спорт устаслари билан беллашадилар.

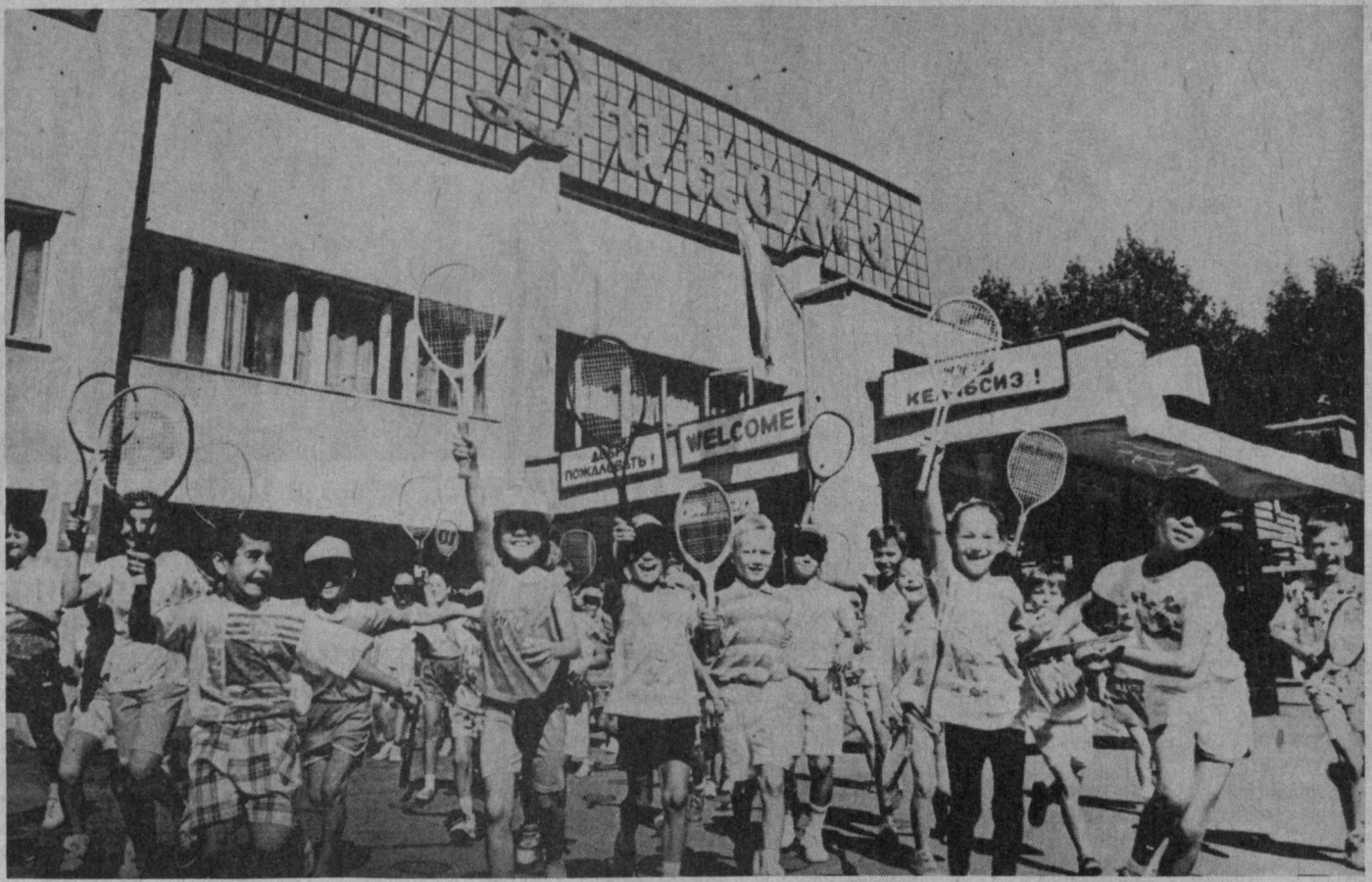
Бундан бир неча йил олдин катта теннис ҳақида сўз кетганда кўпчилиكنинг эъсоси қотарди. Ҳатто спорт мураббийлари ҳам Ўзбекистонда бу спорт турининг шиддат билан ривожланиб кетишига шубҳа билан қарашган. Сир эмас, мамлакатимизда биронга спорт тури — теннис каби тез оммалашмаган. Бугунги кунда серкүеши диеримизнинг турли регионларида замонавий теннис кортлари фаол равишда қурилатмоқда: Самарқанд, Навоий, Андижон, Фарғона, Наманган...

1995 йил тарих зарварақаларига Ўзбекистон учун спорт йили бўлиб кирса, ажаб эмас: «Буюк ипак йули» бўйлаб ўтказилган Сателлит турнирлари, «Президент кубоги» мусобақалари, I — Марказий Осиё уйинлари, «ДЭВИС кубоги» баҳслари, бокс бўйича Осиё чемпионати...

Ўзбекистон теннисчилари Халқаро теннис федерацияси доирасида ўтказиладиган «ДЭВИС кубоги» баҳсларида иштирок этиш истагини утган йили — 1994 йили билдиришган эди. Ушай йили Каттар пойтахти Доҳада бўлиб ўтган мусобақаларнинг энг паст — учинчи гуруҳида уйнашган теннисчиларимиз талаба қозонишди. Бахрайин, Бруней, Ливан ва Карлания жамоалари билан бўлган беллашуларда вакилларимиз моҳир теннисчилар эканликларини исботлашди. Бу эса Олег Огоровлов, Дмитрий Томашевич, Темир Ганиев, Фарход Гуломовларга навбатдаги босқичда иштирок этиш ҳуқуқини берди. Шу йилнинг март ойида «Динамо» теннис стадионида «ДЭВИС кубоги» мусобақалари яна давом этди. Теннисчиларимиз Шри Ланка терма жамоаси билан кортларга тушибди. Умумий ҳисобла вакилларимиз 5:0 га ютишди. Эрта-индин Хитой терма жамоаси билан бўладиган уйин Ўзбекистон терма жамоасининг биринчи гуруҳда иштирок этиш еки эмаслигини ҳал этди.

Суратда: «Динамо» теннис стадиони қалдиригчлари.

Матн ва сурат муаллифи Мухаммад АМИН.

СПОРТ-ТАЛАБАЛАРГА ҲАМРОҲ

Эртанги кун, умуман, келажак бутун синфхона ва аудиторияларда таҳсил заҳматларини чекаётган авлоднинг қулидадир. Айни кунларда Тошкент Давлат университетининг ҳар бир гушаси, ҳар бир бурчада байрамона кайфият ҳукмрон. Бундай кайфиятни университет спорт майдончаларида бўлган киши ҳам аққол сезиши мумкин. Бу ерда кўпгул даргоҳнинг юбилейига бағишланган спорт мусобақалари қизиган давом этмоқда.

Биз ҳам шундай мусобақалардан баъзиларининг гувоҳи бўлишди. Хусусан, балмингтон ва минни футбол бўйича ўтказилган беллашулар, илҳибозлар туларининг майлон чеккаларига «михлаб» ташлаган эди. Уйинлар, уйинчиларнинг маҳорати ҳар қандай профессионаллар билан беллаша оладиган даражада десак муболағалар кура ҳақи-

қалар ҳам бошланади.

— Сиз унинг теннисчиларининг маҳоратига гувоҳ бўлиб турибсиз. Биз 1987 йилдан бундан республика олий ўқув юрлари спартакиадаларида, чемпионлик шохсупасини ҳеч кимга бермасдан келаямиз. Марказий Осиё олий ўқув юрлари командалари утган йили бизнинг залларимиздаги спортларда ўз маҳоратларини намойиш этганидан хабарингиз бор. Бу мусобақаларда ҳам шогирдларим яхши натижалар қўришди.

Махмуд аканинг «узини қуратсанг» шогирдларидан бири... биласиз унинг қизи Шоҳида экан. Шоҳида 4-курсда ўқийди. 1-курсдан бундан университетда ўтказилган мусобақаларда устози — даласини бирор марта уялтириб қўйганини эслаш оламий.

Қузагудав давом этар эканмиз, галати мусобақанинг гувоҳи бўлиб. Бу ўзбек филологияси ва

журналистика факультетларининг футбол биринчилиги 3-март 5-тур уйини эди. Биринчилик 3-мартга ўтказилмоқда. Унда биринчи йили фақат ўзбек филологияси факультетидан 5 команда иштирок этиб 4-курс чемпион бўлган. Иккинчи йили ўзбек филологияси ва журналистика факультетларидан 8 команда иштирок этиб биринчи ўринни 5-курс ўзбек филологияси факультети командаси эгаллаган. Бу йил мусобақада иккала факультетнинг тўққиз команди иштирок этмоқда. Ушбу мусобақа ташкилотчиларидан бири Сиз ўқорида таъинланган Махмуд ака Илҳомбековдир. Энг кўп тул ўрган уйинчи ва голлиб команда учун эсалик соврини ташкил этилган. Мусобақада қизқичлиқ эса командалар сонининг ортиб боришидан ҳам қуришиб турибди.

Санжар НАЗАРОВ.

Ҳоштира қўғонса қўғондир

ИНСОН кўнглидек ўзари бўлмайди. Унинг истамаган ҳар қандай ҳодиса, тарғи у ҳақиқат бўлса-да, қандайдир руе каби туюлаверади. Худди шундай истеъодли шоир Равшан Файз (Аллоҳ уни ўз раҳматига олган бўлсин) учраган машум ҳалокатга ишломқ жуда оғир. Аммо на илож! Энди минг куйинмайлик, тақдирнинг бу беомон ҳукми олдиди оғизмиз.

Барибир ипонтиси келмайди одамнинг. Ахир, яқинидагина у газетамизга бир даста шеър олиб келганди. «Қачон лозим қўрсаларингиз, ушанга бир даста шеър олиб келганди». Кейинги ижодимдан... дегани қамқуқуқ билан раҳматлик. Минг афсуски, ажал шохқалоқлик қилиб, ўзбек шеърини чаманзори яна би ҳушқон бўлидиган мосуво бўлди.

ДУНЁ, СЕН ЭНГ ЭРКА МЕРОСХҲҲҲҲҲҲ

Тайерман, Кел, энди кўларингиз бер, Урликми, жарликми кетавергун тик. Маболо йиқилсам қўларидан ер Ва уттиз уч йиллик куч, тайерларлик.

Тайерман, Кел, энди йул қурсат қани, Кетаман ортиқча бирон гап қилмай. Сен билан юрмакдан бордир дебмағи, Манна, мен турибман шамол каби шай.

Тайерман, Кел, энди эгарла отни Сунг бошлаган бошлаган оққан томонга. Тинглаб туймадингми, бу жун бағти, Юр, кетлик янги қор эккан томонга.

Гулла кирган боғларим қолди, Кирчиллама чолларим қолди, Талқон бўлмагиларим қолди — Мен ешпикни тарк этиб кетдим.

Ишқ келдими, қийнади бир сир, Шул сезимга бўлмади деб асир Кўл сипатим барига басир, Мен ешпикни тарк этиб кетдим.

Кўнглимни ҳеч этмадим бозор, Суйганимга бермадим озор. Макжун мисол бўлмасдан хор-зор Мен ешпикни тарк этиб кетдим.

Юрагимни рапшларда екиб, Тохир каби юрмай деб оқиб, Толоймагиз этим қоқиб, Мен ешпикни тарк этиб кетдим.

Гул фаслида қолмас ҳеч дунё, Хайр, Лайли, аливой, Зухро. Ешпик мени тарк этмай, илло, Мен ешпикни тарк этиб кетдим.

Сени деб билмасман тиним нима ул, Тежаб-терганим сеники буткул.

Юрагимни ютиб чопганим сента, Тийинлаб йитганим топганим сента.

Узиган кунидан насибам, номим, Сентадир шеър эиб орттирган номим.

То умр уткинчи экан нетарман, Эртами-кеч барин ташлаб кетарман.

Кетарман тупроққа тенг бўлиб, илло, Бу-чи, парвойингиз келмайди аммо.

Боиси, сен ўзар болмасан, дунё, Бугизмга сизмаган нолмасан, дунё.

Зорларни билмаган эолим, зўримсан, Дунё, сен энг эрка меросхўримсан.

Равшан ФАЙЗ.

Рам-барам олам

УЧАР ЛИКОПЧАМИДИ?

Биз билан хайрлашган ез ойининг сунгги туни Арманistonнинг Носеберган туман марказида номаълум ўтувчи жисм пайдо бўлиши билан нишонланди.

Туман марказида истиқомат қилувчи она ва уғил Гишялар осмонда гайриоддий яраклаб турган жисм пайдо бўлганлигининг гувоҳи бўлишди. Йўқолиб қолган қорамолларини қидиришга тунда чиққан Гишялар теварак атроф худудини еритиб турган кучли нур тарқатган, поселка устидаги осилиб турган жисмини қуришди. Улар бу ҳодисани тунда соат бирда ва саҳар пайти соат туртда кузатдилар. Жисм эса узидан ҳеч қандай шовқин чиқармасди. Афсуски, гайриоддий томоннинг гувоҳи бўлганлар НУЖ шаклини тасвирлаб бера олмадилар. Туманининг бошқа аҳолиси ҳам тунда кучли нурулни нишони кузатдилар.

УМРИДА ҲЕЧ ҚАЧОН АРОҚ ИЧМАГАН

АҚШнинг Лос-Анжелес шаҳри чеккасида истиқомат қилувчи Кристиан Мортенсеннинг 113 ешга кирганлигини нишонлаш таътаналари бўлиб ўтди.

Маросимда меҳмонлар ҳозир бўлишди, шамлар ёқилди, таътанали қушқилар ижро этилди. Юбилей узини 24 ешдек ҳис эаётганлиги тугрисида айтган сузаларини гулдурас қарсақлар билан қутуб олишди. Табарук ешли америкалик узоқ умр қўрган инсон сифатида иззат-иқромга лойиқдир. Унинг узоқ умр қўриш сири шундаки, у еғли таомдан узини тийган, кунига 20 стакан сув ичган, кундалик саёр қилишга қатъи қиъмаган, ҳеч қачон алкоғол ичимлигини истеъмол этмаган, лекин баъзи-баъзида камдан-кам сигара торган.

ҚАРМОҚҚА МАМОНТ ИЛИНДИ

Қўрган йилотини Шалринскида аялотиноч Радик Н. Уралорти Терсок дареси юқори оқимидан гаройиб топилгани тўғрисида маълум.

Байроқ қишлоғига меҳмонга келиб, у балқ оғига борди. Қармоқни дарига ташлаб, сува қандайдир жисмга кўзи тушади ва уни яқинроқдан қўришга қарор қилади. У балққа мутлақо ўхшамаган нарсани зўр-базур қирғоққа тортиб чиқаради. Бу узоқ ўтмишда яшаган мамоннинг бир қисми бўлиб чиқди. Радик йирик хайвоннинг ноёб суяқларини ҳам топиб, Балққини жониворнинг қимматбаҳо суяқларини маҳаллий уқлашунослик музейга топширади.

КОВОК ВА ШАХВОНИЙ ХИССИЕТ

Чикаго хил ва таъм маркази олимлари томонидан 30 ешгача бўлган бир гуруҳ йигит ва қизлар билан ўтказган тадқиқотларининг натижалари мутахассис-тиббётчиларга маълум. Бу тадқиқотда турли хилларнинг шаҳвоний ҳиссиет уйғотишга таъсир этиши қандалик боғлиқлигини мақсад қилиб қўйган. Таҳрибада қатнашувчилар маска орқали у еки бу муаттар хилни искайдилар, ана шу вақтда эса уларнинг қон босимини улғаш амалга оширилади. Хайратланидиган нарсаси аён бўлди: эркекларнинг 40 фоизиди лаванда (лабсимон гуллар оиласига кирувчи усимлик) ва қовонинг хилдан ҳиссиет уйғотишга юзага келган. Хамирга сўт, туҳум, ер солиб пиширилган емиш, шунингдек қизилмиа хил шундай таъсир кучга эга эканлигини қўрсатди. Шоколад ва атиргул исси эса «Экстрапресс» маълум қилишча, амалда ҳеч қандай таъсир қўрсатмаган: фақат уч фоиз қатнашчида қон босими қўтарилган ҳолос.

Сиз қутган уграшув

ШУҚРКИ, БҮЙШ ВАҚТИМ ЙҮҚ

(Ўзбекистонда хизмат қўрсатган артист, Ҳамза номидаги ўзбек Давлат академик драма театри актёри Хожиакбар Нурматов билан суҳбат)

Хожиакбар Нурматов 1944 йилда Тошкент шаҳрининг Эртачи маҳалласида туғилган. 1964—68 йилларда Театр ва рассомлик санъати институтига ўқиган. 1966 йилдан бери Ҳамза театрида. Рафиқаси Раъно опа Ўзбекистон телевидениесининг ўқув қўрсатувлари таҳририятида ишлайди. Икки ўғил ва икки қизнинг отаси. Фарзанди Нодир ўқитувчи, Барно тарбиячи, Азиз ва Умидлар эса талаба.

— Хожиакбар ака сахнадаги илк образингиз ҳақида сузлаб берсангиз?

— 1966 йили Ҳамза театрида драматурглар Иззат Султон ва Уйғуннинг «Алишер Навоий» спектакли қўйилган бўлди. Талаба бўлишимга қарамай мени Мумин Мирзо ролига таклиф қилишди. Унда ҳали тажрибасиз еш йигитман. Устоз санъаткорлар Олим Хужаев, Амин Турдиев ва бошқалар кумаги, мадади билан сахнада Мумин Мирзо ролини ижро этганман. У пайтдаги ҳаяжонимни қўяверасиз. Олим ака Хужаев сахнага Навоий бўлиб чиққанларида томошбинлар қарсақдан зал бир дам қалқиб кетганди. Мен эса улуғ устозлар билан ена-ён ийлаганлиман, уларнинг уқтидан озми-кўпми баҳраманд бўлганимдан мамнунман.

— Ҳозир театрларда қўйилган сахна асарлари ҳақида нима дея оласиз? Ҳамза театри спектакллари ҳақида-чи?

— Санъаткорларни ҳар кун, ҳар соатда уялантириб юрган саволи бердингиз.

Халқимизда чиройли нақл бор: «Авал пичоқни узингга ур, олтимаси бирова». Театрларга томошбани тушмай қўйган экан, бу энг аввало уша ердаги муҳитнинг айби, деган гапларни эшитиб қоламан. Мен бу фикрга қўшилимайман. Уруш йилларида ҳам спектакллар қўйилган. Томошбани бир ҳафта олдин чинта сотиб олар экан. Ҳатто айрим ҳолларда одамлар театр эшикларини синдириб юборган дейишди. Бу гаплар бор ҳақиқат. Ушай пайтларда кишилар тўйиб нон емаган, елчиб кийим киймаган, аммо санъатни, театрни унутмаган. Очиги, репертуаримиз бироз ноҷор, битта е иккита яхши сахна асари бор демасанг, қолганлари талабга жавоб бермайди. Режиссура ва драматургия ҳам кўнглидагидек эмас. Яна бир муаммо. Театрда бўладиган таътаналар, юбилей кечалари муносабати билан қўйилган сахна асарлари Ҳамза театри савиясига тўғри келмаслиги мумкин. Мустақиллик тўғрисида Чўлпон, Абдулла Қодирий каби адиблар оқланди. Шу муносабат билан театрда Чўлпоннинг 16 ешда егзан «Ерқиний», Абдулла Қодирийнинг «Меҳробдан чаён» асарлари сахналаштирилди. Менинг назаримда ушбу дурдоналарни китобхон ўзи ўқигани яхши эди. Гапнинг индалосини айтганда, репертуар масаласини жиддий уйлаш пайти келди.

— Кинопроф сифатида ҳозирги ўзбек киносига муносабатингиз?

— Мустақиллик шарофати билан ушан ортқ киностудиялар ташкил этилганига қарайтидди.

Хоҳаймизми, йўқми барибир тарб кинолари хонадонимизга қириб боради. Шундай ҳоллар бўлаяптики, эротик тасвирли фильмлар телевидениеда худди уша.

— Агар сиз театрга директор еки бош режиссер бўлганингизда ислохотни нимадан бошлаган бўлардингиз?

— Очигини айтсам, бундай фикр ҳаёлимга келмаган экан. Бироқ, ҳамма директор е режиссер бўлавермайди. Мен ҳам режиссерликка даъво қилмайман. Лекин театр ривожини учун бош режиссер жуда би-

рамай, кино олиш қийин бўлиб қолди. Киностудияларнинг баъзиларида техник жиҳозларга эга эмас. 1—2 та олинаётган фильмлар ҳам ҳомийлар ердамида тайерланмоқда. Айни вақтда кино оладиган режиссер энди эркин ижод қиладиган бўлди. Бунга табриклар керак. Шу жиҳатдан кейинги йилларда «Абдуллажон» каби яхши фильмлар

лимдон, кучли шахс бўлиши шарт. Актёрларнинг ижроси, спектакл савияси ва безагига баъдий раҳбар жавоб беради. Театр муқаллас даргоҳ. У миллат танламайди.

— Хожиакбар ака, телевидениеда Абзал Рафиқов, Ойбарчин Бакирова, Римма Аҳмедовлар ҳамкорликда «Маҳобҳорат» достони ҳамда «Муҳаммадур расулulloҳ»

лимон, кучли шахс бўлиши шарт. Актёрларнинг ижроси, спектакл савияси ва безагига баъдий раҳбар жавоб беради. Театр муқаллас даргоҳ. У миллат танламайди.

— Хожиакбар ака, телевидениеда Абзал Рафиқов, Ойбарчин Бакирова, Римма Аҳмедовлар ҳамкорликда «Маҳобҳорат» достони ҳамда «Муҳаммадур расулulloҳ»

фильмларининг ўзбек тилига дубляжида қатнашди...

— Очиги «Маҳобҳорат» маданиятимизда катта воқеа бўлди. Ушай ҳам бу фильмдан қўп нарсаси олдим. Инсоф, вийдон, диенат ва энг асосийси имонли бўлишга даъват фильмнинг асосий гоёси экан. Имонли бўлиш буюк бир ҳислат. Ўзбекистон телевидениесига минг раҳматки шу достонни халққа тақдим қилди. «Муҳаммадур расулulloҳ» фильмнинг ҳам халққа қўрсатилгани аъло иш бўлди. Бироқ бу фильм 150 қисмдан иборат бўлиб, эндигина 30 қисми қўрсатилди хо-

— Сиз театрга директор еки бош режиссер бўлганингизда ислохотни нимадан бошлаган бўлардингиз?

— Очигини айтсам, бундай фикр ҳаёлимга келмаган экан. Бироқ, ҳамма директор е режиссер бўлавермайди. Мен ҳам режиссерликка даъво қилмайман. Лекин театр ривожини учун бош режиссер жуда би-

— Эркин Комилов ва Гўлҳебра Жамилова билан тенгдошсиз. Улар билан муносабатингиз қандай?

— Дарҳақиқат, улар билан бир курсда ўқитганимиз. Бир неча йиллардан бундан ена-ён ишлаб келаямиз. Икков ҳам истеъодли, халқ севган актёрлар. Улардан қўп нарсани ўрганиб, ижодидан илҳомланиб келаман. Умуман тенгдошларнинг бир-бирига ижодий таъсири кучли бўларкан. Ишдаги камчилик ва хатоларни бир-биримизга ҳеч тортганимиз айтимаз.

— Ҳозирги ешлар ҳақидаги фикрингиз?

— Улардан кўнглим тук. Кўпчилиги қобилиятли. Ҳатто баъзилари назаримда биздан утиб кетди-ев. Айниқса, Абдураҳим Абдуваҳобов ва Лола Элтошевларнинг изланишлари таҳсинга лойиқ.

— Буш вақтингизни қандай ўтказасиз?

— Шўқрки, ҳозир буш вақтим йўқ. Янги ролялар устида ишлайман. Жиндай вақт топилса, шеърини ва баъдий китоблар мутолаа қиламан. Айниқса менга Тохир Малиқнинг «Шайтанат» романи манзур бўлди.

— Газеталарга тилакларингиз?

— Доимо соғ-саломат бўлишсин. Театрга албатта келишсин. Юртимиз тинч бўлсин. 90 ешга кирган онамлар бор. Ҳаммага ҳам онамларнинг еши насиб қилсин.

Суҳбатдош: Акбар ЙУЛДОШЕВ.

КЕЛГУСИ СОНДА:

- Кўнглининг кокиллари
- Аросат кўчасида
- Кўз кўриб, қулоқ эшитмаган...

Газета саҳифаланаётганда:

ОИЛА КУНИ

Қандай қилиб мустаҳкам оила қуриш, қўп йиллар тинч-тотув ва аҳил яшаш, болаларга яхши тарбия бериш мумкин? Наманган вилояти хотин-қизлар қўмитаси уюштирган учрашуларнинг асосий мавзуси ана шундан иборат бўлди. Бу учрашулар вилоят ҳокимлигининг қарори билан ўтказилган «Оила кўни» доирасида ўтказилди.

Тадбир бошланишидан олдин намунали оила учун қуриқ-танлов яқини чиқарилиди. Уттиз йил ва ундан ҳам кўпроқ бирга турмуш

кечиратган 25 жуфт эр-хотин танлов голиби бўлди. «Оила кўни» иштирокчилари қўшгина маҳалларда бўлибди, вилоят, шаҳар ва туманлардаги халқ сулдарида, бахт уйларида учрашулар ўтказилди.

Вилоятда «